

**DEĞERLER EĞİTİMİ İLE İLGİLİ YAPILAN
ÇALIŞMALARIN TÜRKÇE EĞİTİMİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Tuncay AKDENİZ

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Zekerya BATUR

Uşak

Haziran, 2020

DEĞERLER EĞİTİMİ İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALARIN

TÜRKÇE EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tuncay AKDENİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Zekerya BATUR

Uşak

Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Haziran, 2020

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

DEĞERLER EĞİTİMİ İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALARIN TÜRKÇE EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tuncay AKDENİZ

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Haziran 2020

Danışman: Doç. Dr. Zekerya BATUR

Bu çalışmanın amacı Türkçe eğitimi alanında değerler eğitimiyle ilgili yapılan tezleri yayımlandığı yıl, üniversite, enstitü, tür, konu, yöntem, araştırma modeli ve alanına göre incelemektir. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yönteminin tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın verileri ise Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edilmiştir. Yapılan tarama sonucunda değerler eğitimiyle ilgili 88 teze ulaşılmıştır. Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin yayımlandığı yıla, üniversite, enstitü, tür, konu, yöntem, araştırma modeli ve alanına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Buna göre yayımlanan tezlerin 85'inin yüksek lisans, 3'ünün ise doktora tezi olduğu belirlenmiştir. Tezlerin en çok "Bir edebi eserde yer alan değerlerin belirlenmesi" konusunda yoğunlaştığı görülmüştür. Yapılan tezlerin 75'inin nitel yöntem ve 2'sinin karma yöntem ile yapıldığı ve nitel yöntemle tasarlanan tezlerde en çok doküman incelemesi ve tarama modelinin tercih edildiği; Türkçe eğitimi üzerine yapılan tezlerin ise genellikle 'Eğitim ve Öğretim' alanında yapıldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe, Değer, Eğitim*

ABSTRACT**THE INVESTIGATION OF THE STUDIES ABOUT VALUES EDUCATION IN
TERMS OF TURKISH EDUCATION**

Tuncay AKDENİZ

Department of Turkish Education

Graduate Education institute Uşak University, June 2020

Advisor: Doç. Dr. Zekerya BATUR

The objective of this study is to review the theses which are made by related of values training in the field of Turkish Language Education by the published year, the university, type, subject, method, research model and its field. In accordance with this purpose the scanning model of qualitative method is used. The data of the study is obtained from the database of the National thesis Center of the Higher Education board. As a result of the screening, it is reached of 88 theses which are about Values Training. It is determined that the theses made in the field of Turkish Language Education are different from the year, university, institute, type, subject, method, research model and area. According the published thesis it is determined 85 master theses and 3 doctoral theses. The most of the theses has been considered about the determination of Values in Literary Work. 75 of the thesis are made by qualitative method and 3 of the thesis by mixed method. The most document analysis and the scan model is preferred in thesis designed with qualitative method but It is determined that theses made on Turkish Language Education are usually made in the field of education and training.

Keywords: *Turkish Language, Values, Education*

ÖN SÖZ

Teknolojinin gelişmesiyle sosyal, ekonomik ve kültürel hayatta birçok değişim meydana gelmiştir. Bu gelişme gençler ve çocuklar üzerinde birtakım olumsuz etkiler meydana getirmiştir. Günümüzde topluma; aile ve okul eğitiminde değerlerin farkında, kişiliği gelişmiş, davranışları olgunlaşmış bireyler yetiştirmenin değerler eğitimiyle sağlanabileceği düşünülmesi nedeniyle akademik çalışmaların da yönünü bu alana çevirmiştir. Değer eğitimi konusuna duyulan ilgi ve ihtiyaç her geçen gün önemli hale gelmektedir. Çocukları topluma daha faydalı bireyler haline getirmek için eğitimciler büyük bir çalışma içine girmişlerdir. Son yıllarda okullarda artan şiddet olaylarıyla birlikte uzmanlar ve araştırmacılar değer eğitiminin gerektiği gibi verilip verilmediği konusunu tartışmaktadırlar. Okullarda değerlerin kazandırılmasında yöntem ve tekniklerin daha etkili kullanılmasının gerekliliği belirtilmektedir.

Değerler eğitimi, eğitim öğretim müfredatı içinde temel yapı taşı olarak var olmaktadır. Bireylere, toplumun kültür ve düşüncelerinin aktarımı ve değerlerin kazandırılmasında Türkçe dersi önemli bir konumdadır. Türkçe dersin okuma, yazma, konuşma, dinleme öğrenme alanları ve dilbilgisi eğitimi kapsamaktadır. Bireyleri yetiştirmek, ilim ve bilim öğretimi, toplumun yapı taşı olan değer öğretimi ile dengeli sürdürülmelidir. Bu yüzden değerler eğitimi Türkçe dersinin bir parçasıdır. Türkçe derslerinde araç olarak kullanılan metinler; değerleri koruyan ve gelecek nesillere aktaran bir görev üstlenirken aynı zamanda değerler eğitimi de öğrencilere kazandırır. Türkçe dersleri kültüre ait değer ve normları aktararak kültürel kimlik gelişiminin birinci aşamasına katkıda bulunur. İkinci aşamada yine Türkçe dersleri vasıtası ile değer ve normlar öğrencilere sevdirebilir. Türkçe derslerinde kullanılan metinler, değer ve normları çocuğun ilgi ve beklentilerine uygun bir şekilde öğrenciye verir.

Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi açısından yapılan tezlerin incelendiği çalışmanın birinci bölümünde, “Problem Durumu” başlığı altında “değer” ve “değerler eğitimi” kavramlarının tanımı ve açıklamasına ilişkin teorik ve kuramsal yaklaşımlar yer almaktadır. İkinci bölüm ise, çalışmanın araştırma modelini, verilerin toplanması ve analizini belirleyen “Yöntem”den oluşmaktadır. Tezin üçüncü bölümü de “Bulgular ve Yorumlar” dan meydana gelmektedir. Türkçe dersi ve değerler

eğitimi konusunda bir araştırma yapılmak istendiğinde, konuyla ilgili yeterli sayıda araştırma ve kaynak bulunmadığı görülmektedir. Yüksek lisans tezi olarak sunulan bu çalışmanın, Türkçe dersi ve değerler eğitimi alanında oluşan veri tabanına bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi ile ilgili yapılan akademik çalışmaların ne durumda olduğunu araştırmak amacıyla yapılan lisansüstü çalışmanın her noktasında bana yol göstererek, her daim yanımda olan, bilgi ve birikimleriyle bana rehberlik eden, akademik gelişimime katkı sağlayan değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Zekerya Batur'a sevgi, saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca araştırmaya başlamamda beni cesaretlendiren Uşak Eğitim Fakültesinden de hocam olan Prof. Dr. Musa ıfci'ye; sınıf arkadaşım olan ve yıllar geçmesine rağmen dostluğumuzu devam ettirdiğimiz Uzm. Kadir Duru hocama, iş arkadaşım Nazmiye Topbaşoğlu'na ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Bu çalışmayı yaparken zamanlarından çaldığım biricik canım kızlarım Deniz ve Berra'dan özür diliyor, kendilerinden ömür boyu başarılı ve değerli bireyler olmalarını diliyorum.

Tuncay AKDENİZ

Uşak, 2020

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Tuncay AKDENİZ

Doğum Yeri : Manisa

Lisans Eğitimi : Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesi

Türkçe Eğitimi (2004)

İş Deneyimi : Milli Eğitim Bakanlığı (2005 – 2020) / Öğretmen

Mail adresi : tuncayakdeniz@gmail.com

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ.....	iii
ABSTRACT	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	v
ÖNSÖZ.....	vi
ÖZGEÇMİŞ	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1.PROBLEM DURUMU.....	1
1.2.ARAŞTIRMANIN AMACI.....	4
1.3.ALT PROBLEMLER	4
1.4.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	5
1.5.SINIRLILIKLAR.....	6
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1.DEĞER NEDİR?.....	6
2.2.DEĞER EĞİTİMİ.....	8
2.3.TÜRKÇE EĞİTİMİNDE DEĞERLER EĞİTİMİ VE ÖNEMİ.....	11
2.4.DEĞER EĞİTİMİ AÇISINDAN TÜRKÇE DERS KİTAPLARI VE METİNLER	12

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	15
4.YÖNTEM.....	20
4.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	20
4.2. EVREN VE ÖRNEKLEM (İNCELENEN TEZLER).....	20
4.3. VERİ TOPLAMA SÜRECİ	20
4.4. VERİLERİN ANALİZİ	21
5. BULGULAR VE YORUMLAR.....	22
6. TARTIŞMA ve SONUÇ.....	31
7. ÖNERİLER.....	39
KAYNAKÇA	40
EKLER.....	47
ARAŞTIRMAYA KONU ALINAN TEZLER (EK-1).....	47
ERİŞİME KAPALI OLAN TEZLERİN LİSTESİ (EK-2).....	57
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ BELİRTİLMEMİŞ TEZLERİN LİSTESİ (EK-3)	58

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1 :** Değerler Eğitimi İle İlgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Yıllara Göre Sayısal Dağılımı 22
- Tablo 2:** Değerler Eğitimi İle İlgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Üniversitelere Göre Sayısal Dağılımı.....23
- Tablo 3:** Değerler Eğitimi İle İlgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Yapıldığı Enstitülere Göre Sayısal Dağılımı 25
- Tablo 4:** Değerler Eğitimi İle İlgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Yapıldığı Tez Türlerine Göre Sayısal Dağılımı.....26
- Tablo 5:** Değerler Eğitimi İle İlgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Konularına Göre Sayısal Dağılımı.....27
- Tablo 6:** Değerler Eğitimi İle İlgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Araştırma Yöntemine Göre Sayısal Dağılımı.....28
- Tablo 7:** Değerler Eğitimi İle İlgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Araştırma Modeline Göre Sayısal Dağılımı.....29
- Tablo 8:** Değerler Eğitimi İle İlgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Alanlarına Göre Sayısal Dağılımı.....30

1. GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

“Değer” ve “ahlak” - sınırları tam olarak belirlenememiş, başta felsefe olmak üzere pek çok bilim dalının farklı açılardan tanımlamaya çalıştıkları ve üzerinde henüz bir tanım birliğine varılamamış ifadelerdir kavramlardır. Dolayısıyla, değerler eğitiminin hangi ilkeler doğrultusunda ve hangi bilim alanı üzerinden yapılacağı da süregelen bir tartışma konusudur. Ne var ki, bir yandan günümüz dünyasında hızla değişen sosyolojik şartlar, diğer yandan gerek toplumlar gerekse bireyler arasında gittikçe tırmanan gerilim ve çatışmalar; bunlara ek olarak, -özgürlük, insan hakları, saygı gibi- yeniden tanımlanmaya başlanan sosyolojik kavramlar sebebiyle “değer” ve “ahlak” eğitiminin evrensel bir metodunun oluşturulması gerektiği görüşü ağırlık kazanmaya başlamıştır (Güven, 2014; Güngör, 1998; Çalışkur ve Aslan, 2013).

Değerlerin nasıl öğretildiği/öğretilmesi gerektiği ya da hangi değerlerin niçin öğretileceğiyle ilgili tartışmalar, öneriler ve araştırmalar sürerken, bir taraftan da “değer, değer verme, değerli olma” gibi kavramların anlam bağlamında eleştirileri ve açılımları yapılmaya çalışılmaktadır. Pek çoğu psikolojik ve felsefi olmak üzere çok çeşitli açılardan tanımlanan değerlerin genel olarak insan davranışlarını belirleyen ilkeler, davranışlara meşruiyet kazandıran ölçütler, inançlar; “iyi” ile “kötü”yü birbirinden ayırmak için kullanılan vicdani standartlar olarak tanımlandığı görülmektedir. Erdem (2003), bireylerin önemli gördükleri şeye göre istedikleri veya istemedikleri durumları belirlemelerini, isteklerini yönlendiren standartları değer olarak tanımlamaktadır. Güngör (1998)’e göre ise değerler, arzu edilen veya edilmeyen şeyler hakkındaki kişisel inançlardır. Güngör (1998), değerlerin tanımlı noktasında bir ortaklığa varılsa bile, nelerin değer sayılması gerektiği hususundaki tartışmaların devam edeceğini vurgulamakta ve değerlerin algılanma biçimlerinin sadece kültürden kültüre, toplumdan topluma değil; kişiden kişiye göre de değişebileceğini vurgulamaktadır.

Farklı düşünürlerin kendi çıkarımları doğrultusunda kavramsal çerçevesini çizmeye çalıştıkları “değer” olgusunun tanımlarına bakıldığında genel olarak ortaya çıkan noktaların şunlar olduğu görülmektedir (Güven, 2014;Erdem, 2003; Güngör, 1998):

1. Değerlerin kapsamı konusunda bir ortaklıktan bahsetmek mümkün görünmemektedir.

2. Farklı disiplinler tarafından ele alınan değerlerin şekillenmesinde toplumsal dinamikler çok etkilidir.

3. Değerlerin büyük bir kısmı, bireye, içinde yaşadığı toplum tarafından öğretilmekte ve bu değerleri edinen birey çoğu zaman bu değerleri sorgulama ihtiyacı duymamaktadır. Örneğin, “vatanseverlik” değerine sahip olan bir birey için “Vatanımı niçin sevmeliyim?” şeklinde bir sorunun cevapları mutlaka olacaktır; ama bu değere sahip olan bireyin, sahip olduğu değerın gereklerini yerine getirirken bu cevapları düşünerek davrandığını söylemek zor görünmektedir. Bu bağlamda, belli değer yargılarına göre davranan bir bireyin bu davranışlarının altında yatan motivasyonların sorgulanması gerekir ki bu da çok geniş bir araştırma konusudur.

4. Değerler, sonsuz gibi görünen bireysel ihtiyaçlarla toplumsal normları ve düzeni uzlaştırarak bir denge oluşmasını sağlamaktadır.

İlk bakışta, sosyolojik ve psikolojik olarak “iyi” ve “kötü”nün çatışması üzerine kurulmuş gibi görünen değerler felsefesinin -daha derinlemesine bir incelemeyle ele alındığında- birçok bilim dalıyla da yakından ilgili olduğu görülmektedir. Bu noktada ortaya çıkan temel problem, her bilim dalının kendi değerler listesini oluşturmaya çalışmasının meydana getirdiği kargaşadır (Kuçuradi, 2010). Bunun da ötesinde, “iyi” ve “kötü” kavramlarının göreceli olup olmadığı konusundaki tartışma da değerler eğitiminin evrensel bir öğretim metoduna sahip olup olamayacağı tartışmalarını beraberinde getirmektedir.

Konu üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, değerlerin insan ve toplum hayatında ne denli belirleyici bir role sahip oldukları açıkça görülmektedir. Kuçuradi (2010) bu konuda “Kişi karşılaştığı her şeyi şu veya bu şekilde değerlendirmek – adım başında karar almak, tavır takınmak, davranmak- zorundadır. Kişinin düşünme

anında karar vermemekte direnmesi bile, bununla tutarlı olarak yaşamasını gerektirir. Bu ise eylemsizlik değil, olsa olsa belirli bir durumda çoğunluğun yaptığını yapmamak, başka türlü davranmaktır.” şeklinde bir görüş öne sürerek, kişinin hayatta yaptığı ya da yap/a/madığı her şeyi değerlerle açıklamaktadır. Kuçuradi (2010)’ye göre değerler ve değerlendirme olmadan “adım atmak” mümkün değildir.

Değerleri, insanın kognitif (bilişsel) dünyasının temel unsurları olarak tanımlayan Güngör (1998), değerlerin öğrenilmişliğin ve zekânın ürünleri olduğunu özellikle belirtmektedir. Bu sebeple, bir kişide var olan değerler arasında herhangi bir tutarsızlık olması mümkün değildir. Çünkü insanın bilişsel boyutu tutarsızlığı kabul etmez ve çatışan unsurlar arasında mutlaka bir tercih yapar (Kuçuradi, 2010). Bu demektir ki, bir insan, herhangi bir konuda aynı anda hem “iyi”den hem de “kötü”den yana olamaz; içsel dengesini mutlaka kurmak zorundadır. Dolayısıyla, değerler eğitiminin gerçek amacı, iç dengesini kurabilmiş prototip (örnek, model) insana ulaşmak, bu sayede bireylerle toplum arasındaki dengeyi sağlayarak huzurlu ve sürdürülebilir bir toplum –uzak hedef olarak da dünya- düzeni yaratmaktır.

Rokeach (1973) hazırlamış olduğu değerler listesinde değerleri amaçsal ve araçsal olmak üzere iki üst başlıkta listelemektedir. Amaçsal değerler listesinde dünya barışı, eşitlik, aile güvenliği, mutluluk, özgürlük, kendine saygı, bilgelik, ulusal güvenlik, başarı duygusu, günahsız bir yaşam, gerçek dostluk, rahat bir hayat, yaşlı sevgisi, iç denge, güzelliklerle dolu bir dünya, toplumsal kabul, memnuniyet, heyecanlı bir hayat değerlerini listelemektedir. Araçsal değerler listesinde ise tutku, geniş fikirlilik, yeteneklilik, neşeli olma, temizlik (safılık, masumiyet), dürüstlük, cesaret, yardımseverlik, entelektüellik, yaratıcılık, bağımsızlık, mantıklı olma, sevgi, itaatkârlık, bağışlayıcılık, sorumluluk sahibi olma, nezaketli olma, özdenetim değerleri yer almaktadır. Schwartz (1992) ise değerleri 18 amaç ve 18 araç değeri olarak belirlemekte ve bunları 10 grupta toplamaktadır: başarılı olma, güçlü olma, iyilikseverlik, evrenselcilik, hazcılık, uyarılımlık, öz yönelim, uyumlu olma, geleneksellik, güvenlik.

Değerler eğitiminin Türkçe dersinde nasıl yapılacağına ilişkin değerli fikirler ortaya koyan Güven (2014) eserinde Türkçe dersinde makaleler yoluyla öğretilmesi gereken değerleri 9 başlık altında toplayarak değerlenmiştir. Bu değerler şunlardır: sevgi, saygı, hoşgörü, iyilik yapmak, dürüstlük, barış, sorumluluk, özgüven, ulusal

değerler. Güven, bu değerleri belirlerken alan yazın taramasından elde ettiği sonuçlar doğrultusunda ortak bir liste oluşturmaya çalıştığını belirtmektedir.

Ülkemizde, şu ana kadar büyük ölçüde din eğitimi ekseninde yürütülmeye çalışılan bir politika olarak da din eğitiminin içinde yer aldığı görülen değerler eğitimi, yenilenen öğretim programlarıyla müfredatlarının ana odağı konumuna gelmiştir. Öğretim programları, değer eğitiminin uygulanması ve gelişmesinde önemli bir noktadadır. Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturmaktadır. Değerler bir milletin gelenek, görenek ve köklerini oluşturmaktadır. Okulda yapılan etkinliklerle öğrencilerin değerlerle ilgili davranışlarının beceriye dönüştürülmesine çalışılır (MEB, 2019: 4). Çalışmalar derinleştikçe diğer disiplinlerle de yakından ilişkili bir şekilde eğitimin içinde büyük ölçüde yer bulmaya devam edecektir. Özellikle sosyal bilimlerle ilgili olan disiplinlerin nihai amacı (göreceli olarak fen bilimlerinden daha fazla olmak üzere), istedik/hedef değerlerle donatılmış bireyler yetiştirmek ve bu sayede toplumun ve kültürün devamlılığını sağlamaktır (Kağıtçıbaşı, 2000; Kale, 2007).

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların Türkçe eğitimi açısından incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1.3. ALT PROBLEMLER

Türkçe eğitiminde yapılan;

1. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi açısından yapılan tezlerin yıllara göre sayısal dağılımı nasıldır?
2. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi açısından yapılan tezlerin yapıldığı üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
3. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi açısından yapılan tezlerin yapıldığı enstitülere göre dağılımı nasıldır?
4. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi açısından yapılan tezlerin yapıldığı tez türlerine göre dağılımı nasıldır?

5. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi açısından yapılan tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?
6. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi açısından yapılan tezlerin yöntemine göre dağılımı nasıldır?
7. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi açısından yapılan tezlerin araştırma modeline göre dağılımı nasıldır?
8. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi açısından yapılan tezlerin alanlarına göre dağılımı nasıldır?

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Değerler eğitimi eğitim öğretim müfredatı içinde temel yapı taşı olarak var olmaktadır. Bireylere, toplumun kültür ve düşüncelerinin aktarımı ve değerlerin kazandırılmasında Türkçe dersi önemli bir konumdadır. Türkçe dersin okuma, yazma, konuşma, dinleme öğrenme alanları ve dilbilgisi eğitimini kapsamaktadır. Çünkü bireyleri yetiştirmek, ilim ve bilim öğretimi, toplumun yapı taşı olan değer öğretimi ile dengeli sürdürülmelidir. Bu yüzden değerler eğitimi Türkçe dersinin bir parçasıdır.

Türkçe derslerinde araç olarak kullanılan metinler; değerleri koruyan ve gelecek nesillere aktaran bir görev üstlenirken aynı zamanda değerler eğitimi de öğrencilere kazandırır. Türkçe dersleri kültüre ait değer ve normları aktararak kültürel kimlik gelişiminin birinci aşamasına katkıda bulunur. İkinci aşamada yine Türkçe dersleri vasıtası ile değer ve normlar öğrencilere sevdirebilir. Türkçe derslerinde kullanılan metinler, değer ve normları çocuğun ilgi ve beklentilerine uygun bir şekilde öğrenciye verir.

Yukarıda belirtilen hususlar göz önüne alındığında Türkçe eğitiminde değerler eğitimi ile ilgili çalışmaların alana katkı sağladığı düşünülmektedir. Bu yüzden akademik çalışmalarda, Türkçe eğitiminde değerler eğitiminin ne düzeyde yer aldığını tespit etmenin önemli olduğu düşünülmektedir.

1.5. SINIRLILIKLAR

Çalışmada incelenen tezlerin elde edilmesi, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi veri tabanı ile sınırlı kalacaktır. 31.12.2019 tarihinden sonra yayımlanan ve yayımlanacak olan tezler bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Tez taraması, arama motoruna girilen “değerler eğitimi, değerler öğretimi, Türkçe eğitiminde değerler eğitimi” anahtar kelimeleri ile sınırlıdır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. DEĞER NEDİR?

Latince kıymetli ve güçlü olmak anlamına gelen değer kavramı valere kökünden türemiştir (Aydın, 2011). Değer; bir şeyin önemini belirlemeye yönelik olan bir ölçüttür (TDK, 2005). Değer, insanları diğer canlılardan ayrılmasını sağlayan ve insanların davranışlarına yön veren ideallerdir (Ulusoy ve Dilmaç, 2012). Değerler bir topluluğun varlığının devam etmesini sağlayan kurallar bütünüdür (Kızılcılık ve Erdem, 1994). Bu bağlamda bir toplumun devamlılığının olması ve toplumda var olan kültürün ve normların ilerideki kuşaklara aktarılması için değerlerin doğru bir şekilde öğretilmesi gereklidir. Çünkü gelecek nesillerin yetiştirilmesinde değerler çok önemli rol oynar (Özsoy, 2007; Kantar, 2014). Değer uygulama odaklı bir süreçtir (Bolay, 2007). Değer toplum ve insanlar tarafından istenen davranışlara rehber olan ölçütlerdir (Aydın ve Gürler, 2014). Değerler insanların kararlarına etki eder ve onların yaptığı davranışlara direkt olarak etki eder. Çünkü insanların yaptıkları ya da yapamadıkları davranışlarının altında değerler yatar (Kuçuradi, 2010). Değerler kişiler için bir levha gibidir, çünkü onlara yol gösterir (Dilmaç, 2014). Bu bağlamda değerler hem tarihi hem de kültürel bir alt yapıya sahiptir. Yani bir anda ortaya çıkan olgular değildir. Yıllar boyunca insanların

ortaya koyduğu kültür ve medeniyetle ortaya çıkmıştır. Değerler zaman içinde inançlardan, normlardan, kültür ve medeniyetlerden zaman içinde oluşur (Bobaroğlu, 2002; Oktay, 2007; Öztürk, 2005; Tahiroğlu, 2011).

İnsan nesli 30 bin yılı aşkın bir zamandan beri var olmakta ve diğer canlılardan farklı özelliklere sahip bulunmaktadır. İnsanı diğer canlılardan ayıran özellik ise düşünebilmesi, değer edinmesi, edindiği değerleri savunması ve bu değer yargılarını bir sonraki nesle aktarmaya çalışmasıdır. İnsanın insan olabilmesi için bunları yapması gerekir. Yani bir birey insan olarak doğmaz, değerlerle birlikte insan olur. İnsan olabilmek için değer ve kültürle donatılmak gerekmektedir (Kudryaşov, 2002).

Değerlerin pek çok sosyal bilimci tarafından incelenmesi insan hayatı için ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte toplumsal düzenin işleyişinde değerlerin çok önemli olduğu görülmektedir (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000).

Çocuklar eğitim çağındayken kendi karakterlerinin hangi değerlerle yoğrulacağı önemli hale gelir. Bu süreçte öğrencinin öğretmenle olan etkileşimi değerleri içselleştirmesini sağlar. Değerler, mevcut sistemin yarattığı yeni işlevler, üretim biçimi, politik ortam, yaşam ve düşünme biçimiyle farklılaşır (Mehmedoğlu ve Mehmedoğlu, 2006).

Ekonomi, siyaset, eğitim, aile, din gibi kurumların kendine özgü değer içerikleri vardır. Bu kurumlar birbirleriyle iç içedir. Sahip oldukları değerler de birbirlerinden ayrı olarak düşünülemez. Değerler arasındaki bu uyum bireylerin topluma daha uyumlu hale gelmesini sağlar. Böylece bireylerin davranışları ile toplumun değerleri arasında bir tutarlılık ortaya çıkar. Aksi halde bireyler topluma uygun davranışlarda bulunmaz ve uyum sağlayamaz (Özensel, 2003).

Yetişkin insanlar sahip oldukları değerleri toplumla uyumlu olmak şartıyla çocuklara aktarır. Değerler bütün toplumlar için ortak bir manayı ifade eder. Çünkü değerler evrenseldir. Örneğin saygı, dürüst olma, sevgi gibi değerler tüm toplumlar için geçerlidir ve aynı anlama gelir. Antik Yunandan itibaren adalet, özgürlük, saygı gibi değerler toplumların var olmasında hala geçerlidir (Ryan ve Bohlin, 1999).

Değerlerin toplum içinde birçok görevi bulunmaktadır. Değerler insanların daha mutlu ve huzurlu olmalarını sağlar. Değerler, insanların, grupların, kategorilerin, toplumsal önemlerini ölçer. Değerlerin bireylerin toplum içinde sahip olacakları rolü belirlemede bireye kılavuzluk eder. Bunu yaparken bireyin doğruyu ve yanlışını görmesini sağlar (Tezcan, 1974).

2.2. DEĞER EĞİTİMİ

Eğitim bireylerin davranışlarında değişim oluşturabilme sürecidir. Bu süreçte kişilerin davranışlarının olumlu manada değiştirilmesi ile okul yaşamına uyumlu hale gelmeleri amaçlanır. Kişilere davranış edindirmek, edindirilen davranışı değiştirmek eğitim yoluyla sağlanabilir. Böylece eğitim sayesinde bireylerin topluma daha uyumlu hale gelmeleri hedeflenir (Şen, 1997). Eğitim sayesinde toplum daha değerli olacaktır. Kişilerde istedik davranışların ortaya çıkarılması değerlerin hedeflerinden birisidir. Değerlerin kişiler tarafından benimsenmesi ve davranışa dönüştürülmesi amaçlanır. Bir toplum sahip oldukları değerleri kişilerin benimsemelerini sağlayarak onların gelecek nesillere aktarılmasıyla ayakta kalabilir (Tekşan, 2012).

Okul, değerlerin üzerin yapılandırılmış bir eğitim öğrenme kurumudur. Bu bağlamda değerler eğitim alanında önemli bir yere sahiptir. Hem insan davranışlarında hem de seçimlerinde değerler belirleyici bir rol üstlenmektedir. Hem bireylerin hem toplumun hem de okulun da kendine has değerleri vardır. Bireyler kendine ve çevresine ait değerlerle çevrili bir yaşam alanına sahiptir. Bu örüntü ile yaşamlarını devam ettiren bireylerin, ait oldukları toplumun ve okulun değerlerini değiştirebildikleri görülmektedir. (Turan ve Aktan, 2008).

Hem insanların hem de toplumun yaşantısında değerlerin önemi büyüktür. Değerler eğitim sürecinde aktarılmalıdır. Ancak eğitimin bu görevi gerçekleştirebilmesi için kararı eğitimin vermesi gerekir. Ancak Türk eğitim sistemi bunu başarabilmiş değildir. Türk eğitim sistemi geçmişten gelen alışkanlıkları ile küresel değerler arasında ne yapacağını kestirememektedir. Bunun sonucunda sistemdeki çelişki ve çaresizlikler yeni kuşaklara aksetmektedir (Doğan, 2004). Bu bağlamda eğitim sisteminde yer alan değerler eğitimi, kültürümüzü ve dünya

değerlerini kapsayacak düzeyde olmalı ve bu gelişmelere dair düzenli programlar yapılmalıdır.

Son yıllarda bilginin çok hızlı gelişmesi istendik bir toplum meydana getirebilmek için öğretim strateji ve programlarından değişiklik yapılmasını mecburi hale getirmiştir. Milli ve manevi değerleri özümsemiş bireylerden oluşan güçlü toplum oluşturma gayesi ile 2005 öğretim programlarında önceki programlara bakarak “değer eğitimi” üzerinde önemle durulduğu bilinmektedir. Öğretim ve programlarında 2005’te yapılan değişiklikler bu zorunluluğun açık ve net bir göstergesidir (MEB, 2006).

Değer yargısı zihinsel bir kavram gibi olsa da gerçekte yaşamsal bir olgudur. Çağdaş eğitim bilimciler eğitimin değer yaratıcı ve değer üretici yönü üzerinde durmaktadır. Değer yargıları üretilirken tezatlık ortaya konmaktadır. Bu tezatlıklar ortaya koyulurken ise temeldeki özne insandır. Bu aynı zamanda, çağdaş eğitim biliminin temel değer yargısıdır; tek değişmez değer ögesi budur (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000).

Ulusların sahip oldukları değerler geçmişlerinde yaşadıkları olaylara ve önemli gördükleri olgulara göre şekillenir. Değeri muhafaza etmenin ve süreğenliğini sağlamanın önemi de ortaya çıkar. Bu bağlamda değer eğitiminde aileden sonra okullara da önemli görevler düşmektedir. (Özbay ve Karakuş Tayşi, 2011). Değerler eğitiminin hedefi bireyin kendini tanıması, anlaması ve tamamlaması yoluyla iyi bir hayat sürmesini sağlamaktır (Kılınç ve Akyol, 2009). Bu bağlamda düşünüldüğünde, okullar sadece bilginin aktarıldığı yerler değil, toplumumuzun değerlerinin de kazandırıldığı kurumlardır denilebilir.

Açık ve örtük programlarla çocuğa kazandırılacak davranışlar hem toplumun hem de bireylerin beklentileri ile ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmelidir (Tulumcu, İ. ve Tulumcu, 2015). Toplumun ve bireyin kültürlenme süreci taşıdıkları değerlerle ortaya çıkar (Çınar, 2013). Kültürlenme sürecinde kişide kazanılması beklenen bilgi, beceri ve tutumların toplum tarafından belirlenen şekilde olması için uluslar öncelikle kendine ait değerlerin daha sonra ise evrensel değerlerin özümsemesini ister (Kardaş, 2015). Ancak değerler hem toplumda farklılık gösterebilmektedir. Toplumun varlığını devam ettirebilmesi için değerlerin sürekliliği esastır. Bu

sürekliliğin sağlanması için değer eğitime önemli görevler yüklenmiştir. Bu amaçla çocuğun okula ve sosyalleşmeye başlamasıyla birlikte öz değerler etkili bir eğitimle çocuklara aktarılması sağlanmalıdır. Değer aktarımı yapılırken öğretmenlerin örnek olması yoluyla zorlama yapmadan, sevdirek değerler çocuklara kazandırılmalıdır. (Karatay, 2007). Bu amaçla her ders için değerler belirlenmeli ve öğretim materyalleri ile öğrencilere kazandırılmalıdır. Eğitim sistemimizde yapılan bu değişikliklerle, kültürlenme sürecindeki gelişmeler birbiriyle uyumlu olmalıdır. Çünkü birey değer eğitimini her ne kadar aileden alsada değerlerin öğretimi düzenli olarak okullarda yapılır.

Beceri kazandırmak üzerine oluşturulan öğretim programları, yenilenen öğretim programlarında milli ve manevi değerleri kazandırmayı ön planda tutmaktadır. Değerler 2005'ten sonra hazırlanan öğretim programlarında her ders için üzerinde durulması gereken bir konu olarak ele alınmıştır. 2019 yılında hazırlanan programlarda öğrencilere kazandırılması gereken değerler on ana başlıkta toplanmıştır. Bunlar "on kök değer" olarak belirtilmiştir (Diker Coşkun, 2017: 16). Öğretim programları, değer eğitiminin uygulanması ve gelişmesinde önemli bir noktadadır. Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturmaktadır. Değerler bir milletin gelenek, görenek ve köklerini oluşturmaktadır. Okulda yapılan etkinliklerle öğrencilerin değerlerle ilgili davranışlarının beceriye dönüştürülmesine çalışılır (MEB, 2019: 4).

Değer eğitimi konusuna duyulan ilgi ve ihtiyaç her geçen gün daha önemli hale gelmektedir. Çocukları topluma daha faydalı ve yararlı birer birey haline getirmek için eğitimciler büyük bir çalışma içine girmişlerdir. Son zamanlarda okullarda artan şiddet olaylarıyla birlikte uzmanlar ve araştırmacılar değer eğitiminin gerektiği gibi verilip verilmediği konusunu tartışmaktadırlar. Okullarda değerlerin kazandırılmasında yöntem ve tekniklerin daha etkili kullanılmasının gerekliliği belirtilmektedir (Yıldırım, 2009).

Günlük hayatta kullanılan dil, ana dili, sayesinde insanlar iletişim kurarlar. Ana dili öğrenme çocuğun içinde yaşadığı ailede başlar ve yakın çevresinde devam eder (Demirel, 2008). Ana dili öğretimini esas alan Türkçe dersi bireye değer kazandırma görevini üstlenmiş olur. (Girmen, 2013). Türkçe dersi ile 2018 öğretim programında çeşitli bilgi ve yeteneklere sahip öğrencilerin yetiştirilmesi

hedeflenirken bir yandan da milli ve evrensel değerlerin öğrencilere kazandırılması da amaçlanmaktadır. 2018 Türkçe dersi öğretim programında değerler, kişilerin yaşamda karşı karşıya kaldığı zorlukları ve sorunları atlatmasında kişilere yön veren temel etken olarak tanımlanmaktadır. 2018 yılı Türkçe öğretim programı, değerlere her tema ve konu içeriğinde örtük olarak yer vermiştir. Türkçe öğretim programında yer alan “kök değerler” şunlardır: “Adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik.” (MEB, 2018). Bütün bu bilgiler doğrultusunda, değerler eğitiminde Türkçe dersinin oldukça önemli bir görevinin olduğu, Türkçe dersi programında değerlerin örtük olarak bütün temalarda yer aldığı, Türkçe derslerinde kullanılacak kitapların ve bu kitapların içerdiği metinlerin de değerleri aktaracak nitelikte olması gerektiği belirtilebilir (Batur ve Şaşmaz, 2018).

2.3. TÜRKÇE EĞİTİMİNDE DEĞERLER EĞİTİMİ VE ÖNEMİ

Türkçe dersi okuma, yazma, konuşma, dinleme öğrenme alanları ve dilbilgisi eğitimini kapsamaktadır. Anadil eğitim, verilen Türkçe dersleri dâhil, Türk eğitim öğretim her seviye müfredatında değerler eğitimi yer almaktadır. Çünkü bireyleri yetiştirmek, ilim ve bilim öğretimi, toplumun yapı taşı olan değer öğretimi ile dengeli sürdürülmelidir. Bu yüzden değerler eğitimi Türkçe dersinin kanalı konumudur.

2005 Türkçe Dersi Öğretim Programında öğrencilere kazandırılacak değerlere açıkça değinilmemiştir. Programda kişisel, sosyal ve evrensel değerlere değinilmiş fakat bu değerlerin neler olduğu açıkça ifade edilmemiştir. “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın amacı, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanan, eleştirel ve yaratıcı düşünebilen, bilgiyi kullanabilen, üretebilen, girişimci, kişisel ve sosyal değerlere önem veren bireyler yetiştirmek” (MEB, 2005) şeklinde belirtilmiştir.

Yenilenen Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın “Genel Amaçlar” bölümünde öğrencilerden dilimizin, millî birlik ve bütünlüğümüzün temel esaslarından biri olduğu ve Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları gerektiği ifade edilmiştir. Anı zamanda öğrencilere Türk ve dünya

kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanınmaları, hoşgörölü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözümler üretmeleri, millî, manevi ve ahlaki değerlere önem vermeleri üzerinde durulmuştur(MEB, 2005).

Türkçe dersi ile 2018 öğretim programında çeşitli bilgi ve yeteneklere sahip öğrencilerin yetiştirilmesi hedeflenirken bir yandan da milli ve evrensel değerlerin öğrencilere kazandırılması da amaçlanmaktadır. 2018 Türkçe dersi öğretim programında değerler, kişilerin yaşamda karşı karşıya kaldığı zorlukları ve sorunları atlatmasında kişilere yön veren temel etken olarak tanımlanmaktadır. 2018 yılı Türkçe öğretim programı, değerlere her tema ve konu içeriğinde örtük olarak yer vermiştir. Türkçe öğretim programında yer alan “kök değerler” şunlardır: “Adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik.” (MEB, 2018).

2019 Türkçe Dersi Öğretim programında öğrencilerin millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi, Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması amaçlanmıştır (MEB, 2019).Bütün bu bilgiler doğrultusunda, değerler eğitiminde Türkçe dersinin oldukça önemli bir görevinin olduğu, Türkçe dersi programında değerlerin örtük olarak bütün temalarda yer aldığı, Türkçe derslerinde kullanılacak kitapların ve bu kitapların içerdiği metinlerin de değerleri aktaracak nitelikte olması gerektiği belirtilebilir. (Batur ve Şaşmaz, 2018)

2.4.DEĞER EĞİTİMİ AÇISINDAN TÜRKÇE DERS KİTAPLARI VE METİNLER

Değerlerin nesilden nesile aktarılmasında edebi eserlerin rolü önemlidir. Türkçe derslerinde edebi eserlerin araç olarak kullanılması, öğrencilere değer aktarımında önemli yere sahiptir. Bir toplumun gelenek, görenek, örf ve adetlerini gelecek nesillere aktarmasında edebi eserler büyük önem arz eder. Türkçe öğretiminde de değerler, öğrencilere temalarda yer alan metinlerin iletileri vasıtasıyla aktarılmaktadır. Türkçe derslerinde araç olarak kullanılan metinler; değerleri koruyan

ve gelecek nesillere aktaran bir görev üstlenirken aynı zamanda değerler eğitimini de öğrencilere kazandırır. Türkçe dersleri kültüre ait değer ve normları aktararak kültürel kimlik gelişiminin birinci aşamasına katkıda bulunur. İkinci aşamada yine Türkçe dersleri vasıtası ile değer ve normlar öğrencilere sevdirebilir. Türkçe derslerinde kullanılan metinler, değer ve normları çocuğun ilgi ve beklentilerine uygun bir şekilde öğrenciye verir.

Değerlerin önemini kaybettiği günümüz sosyal yaşamında oluşabilecek olumsuzların önüne geçebilmek adına başta Türkçe Öğretim Programı olmak üzere diğer sosyal derslerin öğretim programlarında da değer eğitimine daha geniş yer verilmesi gerekmektedir. Türkçe derslerinde toplumun her kesimine seslenen, toplumu besleyen hikaye, masal, roman, destan, efsane gibi metin türleri yer almaktadır. Değer aktarımında bu metin türlerine sıklıkla başvurulmaktadır (Özbay ve Tayşi , 2010, Sallabaş, 2012, Kardeş, 2015b).

Türkçe derslerinde araç olarak kullanılan metinler; değerleri koruyan ve gelecek nesillere aktaran bir görev üstlenirken aynı zamanda değerler eğitimini de öğrencilere kazandırır. Türkçe dersleri kültüre ait değer ve normları aktararak kültürel kimlik gelişiminin birinci aşamasına katkıda bulunur. İkinci aşamada yine Türkçe dersleri vasıtası ile değer ve normlar öğrencilere sevdirebilir. Türkçe derslerinde kullanılan metinler, değer ve normları çocuğun ilgi ve beklentilerine uygun bir şekilde öğrenciye verir.

Ortaokul düzeyinde Türkçe öğretimi, edebi ürünler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Buna göre çocuğa sunulan edebi ürünler, çocuğun seviyesine uygun, çocuğa değer aktarımını amaçlayan, onun Türkçe'yi sevmesini ve doğru kullanmasını hedefleyen ve onu kişisel, sosyal, dilsel ve psikolojik açıdan geliştiren nitelikte olmalıdır (Okur, 2010).

Türkçe dersinde değer eğitimi, metinler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Türkçe derslerinde edebi eserlerin araç olarak kullanılması, öğrencilere değer aktarımında önemli yere sahiptir. Bir toplumun gelenek, görenek, örf ve adetlerini gelecek nesillere aktarmasında edebi eserler büyük önem arz eder (Kırmızı, 2014). Türkçe derslerinde araç olarak kullanılan metinler; değerleri koruyan ve gelecek

nesillere aktaran bir görev üstlenirken aynı zamanda değerler eğitimini de öğrencilere kazandırır (Karatay, 2007).

Ders kitapları her derste olduğu gibi Türkçe derslerinin de önemli bir materyalidir. Türkçe ders kitapları öğrencilerin dil ve anlatım gelişimini sağlamaya yardımcı olmaktadır. Ayrıca okuma, dinleme, yazma, görsel okuma ve sunu becerilerini de olumlu yönde etkilemektedir. Değer aktarımında ders kitapları temel kaynaklar arasındadır (Şen, 2008).

Türkçe dersleri metinler vasıtası ile işlenmektedir. Bundan dolayı seçilecek metinler öğretimsel amaçlara uygun olmalıdır. Hikaye türündeki metinler, değer ve davranışların kazandırılmasında oldukça önemlidir (Sallabaş, 2012).

Çocuklara okutulan metinler değer aktarımı bakımından birey ve toplumun gereksinimlerini karşılamalıdır. Aynı zamanda bu metinler çocuğun kendisi ve yaşadığı toplumla barışık bir hayat geliştirmesine yardımcı olmalıdır (Karatay, 2007). Bu sebepten eğitim-öğretim sürecinde kullanılan metinlerin anlatımsal boyutunun yanında değer aktarımı açısından da yeterli olması gerekmektedir.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda işlenecek metinlerin hangi değerlere uygun olması gerektiği açıklanmıştır. Buna göre;

1. Metinlerde millî, kültürel ve ahlaki değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır.
2. Metinlerde insan hak ve özgürlüklerine, insani değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır.
3. Metinler, öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik bir duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır.
4. Millî, kültürel ve ahlaki değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır.
5. İnsan hak ve özgürlüklerine, insani değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır.
6. Öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır (MEB, 2006).

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda metinlerin taşınması gereken özelliklerinde edebî ve kültürel değer taşıyan metinlerin seçilmesi gerektiği belirtilmiştir. Aynı zamanda seçilen metinlerin temaları destekler nitelikte edebî ve estetik değer taşıyan serbest okuma metinlerine yer verilmesi gerektiğine değinilmiştir. Metinlerdeki eğitsel yönden uygun olmayan ifadeler (argo ve küfür, olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar, cinsellik, şiddet vb. içeren unsurlar) metnin bütünlüğünü bozmamak kaydıyla çıkarılması gerektiği belirtilmiştir. (MEB, 2019)

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Günay (2019) gerçekleştirdiği çalışmada Mevlâna İdris Zengin'in eserlerinde yer alan değer içeriklerini tespit etmiştir. Yazarın tüm çalışmalarını içeren çalışmada temel olarak Millî Eğitim Bakanlığının belirlemiş olduğu 30 değer belirlenmiştir. Tüm kitaplar belirlenen değerlere göre incelendikten sonra kitapların yazarı ile de bu tespitleri daha geçerli ve güvenilir kılmak için görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışma sonunda ise kitaplarda en çok bahsedilen değer insanî duyarlılığı destekleyen değerler, anne-baba-çocuk ilişkisini temel alan değerler ve İslami kültürü temel alan değerler olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda bu kitapların Millî Eğitim Bakanlığının belirlediği Din Dersi kitaplarında verilmesinin uygun olduğu düşünülmüştür.

Güner (2019) Nurettin Topçu'nun Ahlak Felsefe, Kültür ve Medeniyet; İsyân Ahlakı; Türkiye'nin Maarif Davası; Reha ve Taşları eserlerindeki yer alan değerleri Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan 16 değer üzerinden içeriklerini incelemiştir. Yapılan çalışma sonucunda eserlerde en çok yer alan değer sorumluluk ve ahlak olduğu, en az yer verilen değer ise dostluk olduğu tespit edilmiştir.

Derse (2019) 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinleri değerler eğitimi açısından incelemiş ve bu süreçle ilgili öğretmenlerin görüşlerini yer vermiştir. Metinlerde estetik ve alçakgönüllülük değerlerine hiç yer verilmemiştir.

İncelenen metinlerde en çok sorumluluk ve vatanseverlik değerine rastlanmıştır. Öğretmen görüşlerine göre ise; öğretmenlerin en çok önemsedikleri değerler hoşgörü, sevgi, yardımseverlik değerleri olmuş ve değerlere gereken önemin verilmesinden bahsedilmiştir.

Türkben (2019) yaptığı çalışmada 2018 yılı Türkçe dersi öğretim programı doğrultusunda hazırlanmış olan Türkçe ders kitaplarını değer eğitimi açısından incelemiştir. Yapılan çalışma sonunda metinlerin değerleri iletmede etkisiz olduğu belirlenmiştir. Metinlerde en çok saygı en az ise tasarruf değerlerinin yer aldığı tespit edilmiştir.

Torun (2019) yaptığı çalışmada Hüseyin Nihal Atsızın eserlerini değerler eğitimi açısından incelemiştir. Yapılan çalışmanın temelini Bozkurtlar, Deli Kurt, Ruh Adam, Dalkavuklar Gecesi, Yolların Sonu ve Dergâh Yayınları tarafından 2018 yılında tek bir kitap hâline getirilen Hikâyeler adlı eserler oluşturmaktadır. Yapılan çalışma sonucunda eserlerde milli manevi değerlerin işlendiği tespit edilmiş ve bu eserlerin değer eğitimi alanında kullanılabileceği öngörülmüştür.

Batur ve Şaşmaz (2018) 2016-2017 sezonunda Devlet Tiyatrolarında oynan çocuk oyunlarını değer eğitimi açısından incelemiş ve Türkçeye katkısını değerlendirmiştir. Çalışmada yer alan oyunlar Sihirli Sirk, Tiyatro Makinası, İMBÖ, Sihirli Köpek, Savaş Çiçekleri, Ayışığı Sirk, Ali Baba ve Kırk Haramiler, Sayı Dedektifleri, Sihirli Kemandır. Yapılan çalışma sonunda oyunların değer eğitimi bakımında zengin olduğu ancak Türkçeye katkısı açısından çok az deyim atasözleri içerdiği tespit edilmiştir.

Kılıç ve Yılmaz (2018) Fakir Baykurt'un çocuklar için yazdığı masalları değerler eğitimi açısından belirlemiş ve Türkçe Eğitimine olan katkısını incelemiştir. Toplamda 27 masalın incelendiği bu çalışmada masalların değer eğitimi için uygun olduğu ve Türkçe eğitimi sürecinde kullanılabilir olduğu ortaya çıkmıştır.

Kahya (2018) ortaokul dönemine ait tüm Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinlikleri değer eğitimi açısından incelemiştir. Yapılan araştırma sonucunda değerlerin en çok 5. Sınıf ders kitaplarında yer aldığı en az ise 7. Sınıf ders

kitaplarında yer aldığı belirlenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda kitaplarda yer alan değer oranlarının tüm sınıflarda farklı olduğu ve bu durumla ilgili çalışmalar yapılarak bir standart sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Karacaoğlu (2018) yaptığı çalışmada 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan değerlerden oluşan bir ölçek oluşturmuştur. Dijital Hikâye Anlatıcılığı üzerine bir uygulama çalışması belirlemiş ve deney-kontrol grupları oluşturmuştur. Ardından bu ölçeği deney ve kontrol gruplarına uygulamış ve deney grubu lehine anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Ayrıca Dijital Hikaye Anlatıcılığının öğrencilerin ilgisini çektiği, bazı beceriler kazandırdığı ortaya çıkmıştır.

Kardaş ve Cemal (2017) yaptıkları çalışmada Türkçe öğretiminde değer eğitimi üzerine yapılan çalışmaları doküman analizi yöntemi ile incelemiştir. Toplamda 73 çalışmaya ulaşmışlar ve bu çalışmaların %55'i yüksek lisans tezi, %41'i makale ve %4'ü bildirilerdir. Yapılan çalışma sonunda en çok çalışılan değerler saygı, sevgi ve yardımseverlik olurken en az çalışılan değerler ise sadakat, dostluk ve sabır olmuştur.

Şahin (2017) yaptığı çalışmada Cengiz Aytmatov'un eserlerini değerler eğitimi açısından incelemiştir. Yapılan çalışma sonucunda eserlerde milli manevi değerlerin işlendiği tespit edilmiş ve bu eserlerin değer eğitimi alanında kullanılabileceği öngörülmüştür. Ayrıca bu eserlerin Türkçe ders kitaplarında örnek metinler olarak yer alması gerektiği tavsiye edilmiştir.

Esen (2016) gerçekleştirdiği çalışmada Memduh Şevket Esenal'ın hikayelerini değer eğitimi açısından incelemiştir. Yapılan çalışma sonucunda hikâyelerin söz varlığı açısından çok yeterli olduğu, bireysel ve toplumsal değerlerin yer aldığı ve bu hikâyelerin değer eğitimi açısından kullanılabilir olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çalışkan (2016) yaptığı çalışmada 100 Temel Eser içerisinde yer alan dünya edebiyatına ait eserleri değer eğitimi açısından incelemiştir. Yapılan çalışma sonucunda eserlerde yer alan değerler: arkadaşlık, aile, sevgi, azim, çalışkanlık, kişisel gelişim, merhamet, yardımseverlik, fedakârlık, dürüstlük, özgürlük,

sorumluluk, adalet, güzel ahlak, dayanışma, barış, eşitlik, haksızlığa karşı çıkma, özlem, komşuluk, hoşgörü, özür dileme, iyilik, ileri görüşlü olma ve kanaatkarlıktır.

Demiryürek (2015) yaptığı araştırmada Çağdaş çocuk şiirinde değerlerin nasıl işlendiği ve bu sürecin nasıl geliştiğini incelemiştir. Yapılan çalışma sonucunda 1980 yılından günümüze kadar şiirlerde sosyal değerlerin azaldığı bireysel değerleri arttığı görülmüştür. Şiirlerin çocukların değer anlayışlarına olumlu yönde katkılar sağlamaya yönelik olduğu da tespit edilmiştir.

Oran (2015) yaptığı araştırmada Yalvaç Ural'ın eserlerini değerler eğitimi açısından incelemiş ve Türkçe öğretimine katkısını belirlemiştir. Çalışmanın temelinde yer alan eserler Zıpır-Matik Bilmeceler, Denizin İki Yakasından Masallar, Alfabenin Türküsü, Sayıların Dili, Gözü Boynuz İle İzi Yıldız, Kaz Zıyırları, Bir Gök Dolusu Güvercin, Tembeller Orkestrası, Mirname (Büyüklerle Kedi Şiirleri), Tepemde Eşek Arısı Gibi Vızıldayıp Durma, Akıllı Minik İle Obur, Müzik Satan Çocuklar, La Fonten Orman Mahkemesinde, Bal Avcısı Küçük Piti, Kırmızı Kızlar Çatıları Gizler, İyi Geceler Bozi, Timsahlar Diş Fırçası Kullanmaz, Gölcüğün Küçük Avcıları, Hayvanlar Yalan Söylemez, Kahraman Süvariler, Kulağımdaki Küçük Çan, Stephen Hawking Herkül'ü Döver, Temel Reis İspanağı Yoğurtsuz Yer, Çay Evi, Korkulu Bir Gün, Küçük Ayı ile Ahlat Ağacı, Küçük Ayının Uzun Yolculuğu, Sincap (Şiirler), Tekir Noktalama İşaretlerini Öğretiyor Anadolu Efsaneleri, Alucura'dır. Eserlerde en çok sevgi, sorumluluk, yardımseverlik, aile birliğine önem verme ve dürüstlük değerlerine yer verildiği ve Türkçe öğretimi sürecinde yararlanılabilecek kaynaklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Susar (2015) Dede Korkut Hikayelerini değerler eğitimi açısından incelemiş ve öğretim programında yer alan değerleri temel almıştır. Yapılan çalışma sonunda öğretim programlarında yer alan 24 değer hikayelerde yer aldığı; bu değerlerden en çok saygı ve aile birliğine önem verme değerinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu metinlerin Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde nasıl uygulanacağı tartışılmıştır.

Demirtaş (2012) Nasrettin Hoca fıkralarında yer alan değer unsurlarını incelemiştir. Fıkralarda en çok yeniliğe açıklık değer tip yer almıştır. Bu bağlamda Nasrettin Hoca fıkralarının hem ulusal hem de evrensel değeri yansıttığından dolayı başka Türkçe dersi olmak üzere birçok derste kullanılabileceği öngörülmüştür.

Kaya (2012) yaptığı araştırmada Emine Işınsu'nun eserlerini değer eğitimi Türkçe ğretimine katkısı açısından incelemiştir. Bir Ben Vardır Bende Benden İçeri, iekler Büyür ve Ak Topraklar adlı romanların temel alındığı çalışmada eserlerde yoğun bir şekilde değerlerin işlendiği ve Türkçe ğretimi açısından uygun bir kaynak olabileceği tespit edilmiştir.

Doğan ve Gülüşen (2011) yaptıkları araştırmada 6,7 ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerdeki hangi değerlerin olduğunu tespit etmişlerdir. Yapılan alışma sonucunda metinlerde en çok yer alan değerlerin ulusalcılık, sorumluluk olduğu; en az yer alan değerlerin ise hayvan sevgisi ve misafirperverlik olduğu belirlenmiştir.

Akyol (2010) yaptığı araştırmada 6. Sınıf Türkçe ğretmen Kılavuz kitabına yer alan sevgi temasında yer alan hedef, kazanım ve etkinlikleri değer eğitimine uygunluk doğrultusunda incelemiştir. Yapılan alışma sonucunda sevgi temasında yer alan hedef ve kazanımların dil zihin becerilerini karşılamasına rağmen sevgi değerini karşılamadığı belirlenmiştir.

4. YÖNTEM

4.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemi ve tarama modeli kullanılmıştır. Bilgi toplama yöntemi olarak doküman analizi yapılmıştır. Etkinliklerin değerlere yer vermesini sayısallaştırmada nicel yöntem uygulamalarına başvurulmuştur. Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemi ve tarama modeli kullanılmıştır. Bilgi toplama yöntemi olarak doküman analizi yapılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanılarak sayısal veriler kullanılan bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışma, yayımlanmış tezlerin betimlenmesi yoluyla yapılmıştır. Betimsel araştırmalarda ilgili konu, olduğu gibi araştırılır ve betimlenir. Araştırmacı elde ettiği bulguları dizgisel ve net bir şekilde düzenler ve yorumlar. Neden sonuç ilişkileriyle sonuca varılır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu çalışma, yayımlanmış tezlerin betimlenmesi yoluyla yapılmıştır. Betimsel çalışmalarda araştırmaya konu olan olay veya konunun olduğu gibi araştırılması ve belirlenmesi söz konusudur. Bu tür çalışmalarda incelenen olay veya olguların ayrıntılı bir şekilde araştırılması ve daha önceki olay veya olgularla bir bağlantısı olup olmadığı da tespit edilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

4.2. EVREN VE ÖRNEKLEM(İNCELENEN TEZLER)

Bu çalışmanın örnekleme, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edilen verilere dayalı olmak suretiyle incelenen, 31.12.2019 tarihine kadar Türkiye’de, Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılmış tezlerdir. Çalışmanın evreni ise Türkiye’de değerler eğitimi ile ilgili yapılmış olan bütün tezlerdir.

4.3. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Araştırmanın verileri, doküman analizi kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmada, çalışma verileri Türkiye’de Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi veri tabanı kullanılarak derlenmiştir. Elde edilen veriler nitel ve nicel

olarak betimlenmiştir. Çalışmanın verileri tarama motoruna “değerler eğitimi, değerler öğretimi, Türkçe eğitiminde değerler eğitimi” anahtar kelimeleri girilerek ve elde edilen tezlerin bu çalışmanın amacına uygun olmayanları elenerek elde edilecektir. Anahtar kelimelerinin içinde “Türkçe eğitimi, değerler eğitimi, değerler öğretimi” kelimeleri bulunanlar alınmıştır. İlgili tezleri belirlemek için üç uzmanın görüşü alınmıştır.

Araştırmada belirlenen tezler konu ve araştırma yöntemi açısından değerlendirilmiştir. Sınıflama araştırmacı ve iki uzman tarafından yapılmıştır. Yapılan sınıflamada, araştırmacı ve iki uzman ile birlikte karşılaştırmaya gidilmiştir. Son olarak yapılan sınıflamaya dair alan uzmandan görüş alınmıştır.

4.4. VERİLERİN ANALİZİ

Türkçe eğitiminde değerler eğitimine dair yapılan tezlere ait veriler, betimsel istatistikler ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz elde edilen verilerin temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasıdır. Betimsel analiz modelinde önce, elde edilen bilgiler mantıklı ve anlaşılır bir biçimde betimlenir. Daha sonra, yapılan betimlemeler yorumlanarak neden sonuç ilişkisi çerçevesinde birtakım sonuçlara ulaşılır. Betimsel analiz dört aşamada gerçekleşmektedir. İlk olarak araştırmacı taranan metinleri ya da kaynakları, ilgili unsurlar ve sorular doğrultusunda bir çerçeve oluşturmaktadır. Bu çerçeve temaların belirlenmesini sağlamaktadır. Araştırmacı ikinci aşama olarak verileri düzenler ve bir araya getirir. Üçüncü aşamada verileri tanımlar. Son olarak tanımlarını açıklar ve ilişkilendirir (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Bu çalışmada betimsel analizin basamaklarına dikkat edilerek gözlem sonuçları raporlaştırılmıştır. Taranan tezlerin konu ve araştırma yöntemine dair veriler, frekans ve yüzdelik hesabı yapılarak nicel veriler elde edilmiştir.

5. BULGULAR VE YORUMLAR

YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>) yapılan tarama sonucunda değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi ile ilgili yapılan 88 teze ulaşılmıştır. Ulaşılan 88 tezdten 86'sının tam metni erişime açık, 2'sinin ise kısıtlı olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın bulguları araştırma soruları temel alınarak analiz edilmiştir.

Tablo 1. Değerler Eğitimi ile ilgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Yıllara Göre Sayısal Dağılımı

Yıl	Frekans	Yüzde
2008	1	1,1%
2009	-	-
2010	2	2,3%
2011	3	3,4%
2012	6	6,8%
2013	5	5,7%
2014	4	4,5%
2015	15	17%
2016	8	9,1%
2017	5	5,7%
2018	15	17%
2019	24	27,3%
Toplam	88	100%

Tablo 1'e bakıldığında, değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine yapılan tezlerin en çok (n=24, %27,3) 2019, (n=15, %17) 2018 ve 2015 yıllarında yayımlandığı belirlenmiştir. MEB 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda, önceki programlara nazaran değer eğitimi üzerinde daha geniş durulmasıyla 2015 yılında değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde yapılan çalışmalarda artış olduğu gözlemlenmiştir.

Teknolojinin gelişmesiyle sosyal, ekonomik ve kültürel hayatta birçok değişim meydana gelmiştir. Bu gelişme gençler ve çocuklar üzerinde birtakım olumsuz etkiler meydana getirmiştir. Günümüzde topluma; aile ve okul eğitiminde değerlerin farkında, kişiliği gelişmiş, davranışları olgunlaşmış bireyler yetiştirmenin değerler eğitimiyle sağlanabileceği düşüncesi akademik tez çalışmalarının 2019 yılında artış göstermesinde etkili olduğu söylenebilir.

Bu gelişmelerin yanında Tabloya göre en az değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine yapılan tezler (n=1, %1,1) 2008 ve (n=2, %2,3) 2010 yıllarında yayımlanmıştır. 2009 ve 2008 yılı öncesinde değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi alanında herhangi bir teze rastlanmamıştır. MEB'in 2005 Türkçe dersi öğretim programında öğrencilere kazandırılacak değerlerin belirtilmemesi, değer eğitimiye ait öğrenme alanının olmaması, değer eğitimiye belirgin bir süre ayrılmaması, değer eğitiminin örtük şekilde ifade edilmesi 2008 yılı öncesi değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde herhangi bir tez çalışmasının yapılmamasında etkin rol oynadığı düşünülmektedir.

Tablo 2: Değerler Eğitimi ile ilgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Frekans	Yüzde
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	1,14%
Afyon Kocatepe Üniversitesi	3	3,41%
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	4	4,55%
Akdeniz Üniversitesi	6	6,82%
Atatürk Üniversitesi	7	7,95%
Celal Bayar Üniversitesi	1	1,14%
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	2	2,27%
Dokuz Eylül Üniversitesi	2	2,27%
Dumlupınar Üniversitesi	1	1,14%
Erciyes Üniversitesi	2	2,27%
Fırat Üniversitesi	4	4,55%

Gazi Üniversitesi	3	3,41%
Gaziantep Üniversitesi	1	1,14%
Giresun Üniversitesi	2	2,27%
İnönü Üniversitesi	11	12,50%
Karadeniz Teknik Üniversitesi	3	3,41%
Kırıkkale Üniversitesi	2	2,27%
Marmara Üniversitesi	3	3,41%
Mevlana Üniversitesi	2	2,27%
Necmettin Erbakan Üniversitesi	7	7,95%
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	2	2,27%
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	1,14%
Sakarya Üniversitesi	3	3,41%
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	1,14%
Uşak Üniversitesi	8	9,09%
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	1,14%
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1	1,14%
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	3	3,41%
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	1	1,14%
Toplam	88	100%

YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde yapılan taramada ulaşılan değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine yapılan tezlerin 29 devlet üniversitesi tarafından yayımlandığı belirlenmiştir. Tablo 2'ye göre yayımlanan tezlerin çoğunlukla İnönü Üniversitesi (n=11, %12,50), Uşak Üniversitesi (n=8, 9,09%), Atatürk ve Necmettin Erbakan Üniversitesinde (n=7, 7,95%) yapıldığı görülmektedir.

29 devlet üniversitesinin akademik kadrosuna bakıldığında değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde çalışmalar yapan akademisyenlerin çoğunluğunun bu üniversitelerde yer aldığı söylenebilir. Dolayısıyla bir enstitüde değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde uzmanlaşmış kadronun bulunması lisansüstü tezlerin ilgili alanda artış göstermesinde etkili olduğu düşünülmektedir. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde yapılan çalışmaların 4 üniversitede yoğunluk göstermesinde bu üniversitelerin değerler eğitimi konusunda araştırmacılara araştırma yol gösterildiği düşünülmektedir.

Tablo 3: Değerler Eğitimi ile ilgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	Frekans	Yüzde
Sosyal Bilimler	32	36,36%
Eğitim Bilimleri	56	63,64%
Toplam	88	100%

Tablo 3'e göre değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine yayımlanan 88 tezin 56'sının Eğitim Bilimleri Enstitüsünde, 32'si ise Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapıldığı görülmektedir. Tablo 3'te görülen sayısal farklılığın sebebi, ilgili üniversitelerin enstitü yapılanma şekillerinden kaynaklanan bir durumdur. Üniversitelerde yükseköğretim sisteminde eğitim bilimleri ve sosyal bilimler enstitüleri farklı alanlarda uzman yetiştirmek için amacındadır. Fakat belirli sebepler dolayısıyla bazı üniversitelerde bu bilimler ayrılmış değildir. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne sahip olmayan üniversitelerde, eğitim fakültesi anabilim dallarına ait çalışmalar, geniş bir alana hitap ettiği düşünülen Sosyal Bilimler enstitüsünün çatısı altında birleşmiştir. Dolayısıyla değerleri eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde yapılan 32 tezin Sosyal Bilimler enstitüsünde yayımlanmış olmasının sebebi, ilgili üniversitelerde eğitim bilimler enstitüsünün bulunmamasından kaynaklıdır. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde yapılan 56 tezin Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yayımlanmış olmasının sebebi ise, ilgili üniversitelerde sosyal bilimler ve eğitim bilimlerinin ayrı yapılanmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 4: Değerler Eğitimi ile ilgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Tez Türü	Frekans	Yüzde
Yüksek Lisans	85	96,59%
Doktora	3	3,41%
Toplam	88	100%

Tablo 4'e göre değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine yayımlanan tezlerin 85'i yüksek lisans, 3'ü ise doktora tezidir. Yüzde ve frekans değerleri incelendiğinde yüksek lisans tezi türünden çalışmaların nicelik bakımından kısmen yeterli olduğu söylenebilir. Buna karşılık doktora tezi düzeyinde yeterli çalışmaların yapılmamış olması dikkat çekici bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Türkçe öğretiminde değer eğitimi üzerine yeterli sayıda doktora tezi yapılmamış olması Türkçe dersi için önemli bir eksikliktir. Çünkü Türkçe dersleri öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmenin yanında milli, manevi ve evrensel değerlerin kazandırılabilceği temel derslerin başında yer almaktadır. Doktora türündeki tezlerin sadece bir üniversitede yapılmış olması ise konunun diğer üniversiteler tarafından önem arz etmediği sonucunu vermektedir. Fakat son yıllarda değerler eğitimi üzerinde sıkça durulmakta ve bu alandaki çalışmalara önem verilmekte olduğu söylenebilir. Ayrıca doktora düzeyinde Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılan çalışmalar, diğer üniversitelere de örnek teşkil edecek, konuya ışık tutacak bir kaynakça niteliğinde olacaktır. Son yıllarda Türkçe değerler eğitimi üzerine doktora tezlerinin yapılmaya başlanmasıyla birlikte bu alana ilginin yoğunlaşacağını söyleyebiliriz. Bu çalışmaların doktora tez çalışması düzeyinde de yapılması değer eğitimine verilen önemin anlaşılması açısından önemli olacaktır. Genel olarak Türkçe değerler eğitimi üzerinde yapılan çalışmaların yetersiz olduğu söylenebilir. Bu durumun, değer eğitiminin Sosyal Bilgiler Eğitimi alanına ait bir alan olarak algılanmasından dolayı oluştuğu söylenebilir. Oysa Türkçe Öğretimi alanında, metinler aracılığı ile dil eğitimi verilirken, değer eğitiminin de verilmesinin gerekli ve önemli olduğu söylenebilir. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi alanında özellikle son yıllarda

lisansüstü tez çalışmaları üzerinde önemle durulması ve nitelikli akademik çalışmaların da artması gerekmektedir. Aynı zamanda milli ve manevi değerleri kazandırmada başta Türkçe dersi olmak üzere tüm derslerin asıl uğraşı alanının değer eğitimi olması gerekmektedir.

Tablo 5: Değerler Eğitimi ile ilgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Konu	Frekans	Yüzde
Bir edebi eserde yer alan değerlerin belirlenmesi	75	85,23%
Ders kitabı/ programı incelemesi	4	4,55%
Atasözleri ve değerler ilişkisinin incelenmesi	3	3,41%
Değerler eğitimi için etkinlik/teknik / program geliştirme (Dijital öyküler geliştirme)	2	2,27%
Bir zümrenin değerler eğitimiyle ilgili görüşleri (öğretmenler)	2	2,27%
Bir konuya dair yazılan eserlerde yer alan değerlerin belirlenmesi	1	1,14%
Çocuk tiyatro oyunlarında değerler eğitimi	1	1,14%
Toplam	88	100%

Tablo 5'e bakıldığında değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine yapılan tezlerin en çok 'Bir edebi eserde yer alan değerlerin belirlenmesi' (n=75, 85,23%) konusunda yapılmıştır. En az ise 'Bir konuya dair yazılan eserlerde yer alan değerlerin belirlenmesi' (n=1, 1,14%) ve 'Çocuk tiyatro oyunlarında değerler eğitimi' (n=1, 1,14%) konularında yapılmıştır.

Yukarıda da bahsedildiği üzere Türkçe dersinde değerler eğitimi çeşitli metinler aracılığıyla verilmektedir. Türkçe derslerinde öğrencilerin konuşma, yazma, okuma ve dinleme becerileri edebi eserler aracılığıyla geliştirilmesi hedeflenmekte ve değerler edebi metinler ile öğrencilere aktarılmaktadır. Tablo 5'te de en çok 'Bir edebi eserde yer alan değerlerin belirlenmesi' konusunun belirlenme sebebinin

Türkçe eğitimi ve derslerinin doğrudan metinler aracılığı ile değer kazandırma işlevi olmasından kaynaklıdır. Ayrıca bu çalışmaların, belirlenen eser veya kaynağın değer eğitiminde etkisinin incelenmiş olması MEB Türkçe Öğretim Programı kapsamında hazırlanan Türkçe Ders Kitaplarında yer alan metinlere kaynak önerisi niteliğindedir.

Türkçe Eğitimi; ders, program, kitap, materyaller ve disiplinler arası olması sebebiyle öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimine katkı sağlamaktadır. Bütüncül bir bakış açısı ile Türkçe eğitiminde kullanılan her kanal değerler eğitimine hizmet etmektedir. Fakat Tablo 5’te de görüldüğü üzere Türkçe eğitimi ve değerler eğitimi ilişkisi üzerine yapılan çalışmaların birkaç alana yoğunlaştığı görülmektedir. Drama, oyun, müzik, beden, görsel okuma ve yazma gibi yöntem-tekniğe, öğretim materyallerine ve Türkçe Eğitiminde yer alan konuşma, okuma, yazma ve dinleme öğrenme alanlarına yönelik değerler eğitimi araştırmaların yetersiz olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Değerler Eğitimi ile ilgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Yöntemlerine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi	Frekans	Yüzde
Nitel	73	82,95%
Nicel	-	-
Karma	2	2,27%
Belirtilmemiş	13	14,77%
Toplam	88	100%

Tablo 6’ya göre değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine yapılan tezlerin 75’inin (85,23%) nitel yöntem ve 2’sinin (2,27%) karma yöntem ile yapıldığı belirlenmiştir. YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde yapılan taramada ulaşılan değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine yapılan ve nicel yöntem kullanılan teze rastlanamamıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan 88 tezdten 13’nün yöntemi belirtilmemiştir.

Nitel araştırma yöntemleri; kaynak tarama, gözlem, görüşme vb. gibi teknikleri barındırmaktadır. Tablo 5’te de görüldüğü üzere değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde yapılan lisansüstü tezlerin belirlenen kaynak (eser, program, ders kitabı) taraması üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Tarama tekniğini merkeze alan konularda, veri toplama süreci ve veri analizi için uygun yöntemin nitel araştırma yöntemi olduğu söylenebilir. Dolayısıyla ilgili kaynaklarda değer araştırması yapan araştırmacıların nitel araştırma yöntemini kullandıkları görülmektedir.

Değerler eğitimi için etkinlik/teknik / program geliştirme (Dijital öyküler geliştirme) konularını içeren 2 tezde; sürecin hem nitel araştırma yöntemlerini hem de geliştirilen etkinlik/teknik / programın etkililiğini ölçmede nicel araştırma yöntemlerini barındırdığı için karma araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Türkçe eğitiminde, sosyolojik, kültürel ve eğitimi içeren ‘değer’ kavramı ilgili yapılan araştırmalar; sadece sayısal veriler ile ifade edilemeyeceğinden nicel araştırma yöntemleri tercih edilmediği düşünülmektedir.

Tablo 6’ya göre, bir edebi eserin incelenmesi ve belli bir zümrenin görüşleri konularını kapsayan 13 (14,77%) tezin yöntemi belirtilmemiştir. Bunun sebebini konuyla bağlantılı olarak seçilen yöntemin nitel araştırma olduğunun anlaşılması ve belirtilmesine gerek duyulmaması olduğu düşünülmektedir. Fakat lisansüstü tez yazım kurallarının uygulanması ve ortak bir lisansüstü tez veri tabanı anlayışının oluşturulması için yapılan çalışmalarda araştırma yönteminin belirtilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Tablo 7: Değerler Eğitimi ile ilgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Araştırma Modellerine Göre Dağılımı

Araştırma Modeli/ Tekniği	Frekans	Yüzde
Tarama	20	27,40%
İçerik Analizi	4	5,48%
Literatür Taraması	1	1,37%
İçerik Analizi- Literatür Taraması	1	1,37%

Tarama- İçerik Analizi	5	6,85%
Tarama- Doküman İncelemesi	8	10,96%
Doküman İncelemesi	24	32,88%
Belirtilmemiş	10	13,70%
Toplam	73	100%

Tablo 7, araştırmanın örneklemini oluşturan ve nitel yöntem kullanılan 73 tezde belirtilen araştırma model/teknikini belirtmektedir. Nitel yöntem kullanılan tezlerin 10'unda model veya teknik açıklanmamıştır. Tezlerin 24'ünde doküman incelemesi, 20'sinde tarama kullanıldığı belirtilmiştir. Tezlerin 1'inde literatür taraması, 1'inde içerik analizi ve literatür taraması ile tasarlandığı belirlenmiştir.

Yapılan akademik araştırmalarda; araştırmada elde edilen verilerden yola çıkarak genellemeye ulaşmak önemlidir. Zamana ve duruma göre değişiklik gösterebilen sosyal çalışmalar için, genellemeye tabii olan örnekleme bulmak mümkün olmayabilir. Bu yüzden de araştırma sonuçlarını genellemek güçtür.

Tablo 8: Değerler Eğitimi ile ilgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Alanlarına Göre Dağılımı

Alan	Frekans	Yüzde
Eğitim ve Öğretim	64	72,73%
Türk Dili ve Edebiyatı	14	15,91%
Eğitim ve Öğretim, Türk Dili ve Edebiyatı	9	10,23%
Din, Halk Bilimi (Folklor), Türk Dili ve Edebiyatı	1	1,14%
Toplam	88	100%

Tablo 8'e bakıldığında değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine yapılan tezlerin en çok 'Eğitim ve Öğretim' (n=64, 72,73%) alanında yapıldığı belirlenmiştir. 'Türk Dili ve Edebiyatı' alanında yapılan değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine yapılan tezlerin sayısı ise 14'tür. 'Eğitim ve Öğretim, Türk Dili ve Edebiyatı' alanında yapılan tezlerin sayısı 9, değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine

yapılan ‘Din, Halk Bilimi (Folklor), Türk Dili ve Edebiyatı’ alanına ait tez sayısı ise 1’dir. Tabloya bakıldığında değerler eğitiminin eğitimin bir parçası olduğu görülmektedir. Değerler eğitimi, eğitimin ana başlıklarından biri olduğu söylenebilir. Türkçe eğitiminde yapılan tezlerin alan açısından incelendiğinde tezlerin doğrudan eğitim odaklı olduğu sonucu ortaya çıktığı söylenebilir. Dolayısıyla değerler eğitiminin eğitim fakültelerinde, lisede, ortaokulda bir öğretim dersi planı olarak yapılarak verilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

6. TARTIŞMA ve SONUÇ

Değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar değerlendirilmiş, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Çalışmanın “Değerler eğitimiyle ilgili tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?” alt problemine ilişkin değerlendirme yapıldığında 2019 yılı sonuna kadar toplam 88 adet tez çalışmasına rastlanmıştır. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi açısından yayınlanan tezlere 2008 yılı öncesinde rastlanmıştır. 2009 yılında ise herhangi bir tez çalışmasına rastlanılmamıştır. 2008 yılı öncesinde ve 2009 yılında değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde hiçbir teze rastlanılmamasında değerler eğitimi konusuna müfredatta yeterince yer verilmemesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. MEB’in 2005 Türkçe dersi öğretim programında öğrencilere kazandırılacak değerlerin belirtilmemesi, değer eğitimine ait öğrenme alanının olmaması, değer eğitimine belirgin bir süre ayrılmaması, değer eğitiminin örtük şekilde ifade edilmesi 2008 yılı öncesi değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde herhangi bir tez çalışmasının yapılmamasında etkin rol oynadığı söylenebilir.

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda, önceki programlara nazaran değer eğitimi üzerinde daha geniş durulmuştur (MEB, 2015). Bu durum değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların ivme kazanmasında etkili bir durum olmuştur. Yapılan çalışmaların son yıllarda artış göstermesinde 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programında değerler eğitimi üzerine daha geniş durulmasının yanında değerler eğitimi alanına ilginin arttığı söylenebilir. Bu durum değerler eğitimi açısından

olumlu bir durumdur. Değerler eğitiminin artık programlarda yer alması okullarda derslerde etkinlikler ile verilmesi son yıllarda değerler eğitimi üzerine akademik çalışmaları hızlandırmıştır. Değerler eğitiminin ülke için değerinin arttığını söylemek mümkündür.

Teknolojinin gelişmesiyle sosyal, ekonomik ve kültürel hayatta birçok değişim meydana gelmiştir. Bu gelişme gençler ve çocuklar üzerinde birtakım olumsuz etkiler meydana getirmiştir. Günümüzde topluma; aile ve okul eğitiminde değerlerin farkında, kişiliği gelişmiş, davranışları olgunlaşmış bireyler yetiştirmenin değerler eğitimiyle sağlanabileceği düşüncesi akademik tez çalışmalarının 2019 yılında artış göstermesinde etkili olduğu söylenebilir.

Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi açısından yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımına bakıldığında 29 devlet üniversitesinde tez yayımlandığı görülmüştür. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde herhangi bir tez çalışması yapılmayan 29 devlet üniversitesinin dışındaki üniversitelerde ve özel üniversitelerde, konunun yeterince ilgi görmediği söylenebilir. Ayrıca değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde yapılan tezlerin 4 üniversitede yoğunlaşması bu üniversitelerde yer alan akademisyenlerin değerler eğitimi konusuna önem verdiğini göstermektedir. Oysaki değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi alanında lisansüstü tez çalışmaları üzerinde önemle durulması ve bununla birlikte nitelikli çalışmaların da artması gerekmektedir. Kardaş ve Cemal (2017) da çalışmasında değerler eğitimi üzerine Türkçe eğitiminde yeterli akademik çalışmanın yapılmadığını ve Türkçe öğretimi alanında; yüksek lisans tezi, doktora tezi, makale ve kitap türünden daha fazla çalışma yapma yoluna gidilmesi için araştırmacıların teşvik edilmesi ve yapılan çalışmaların desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi açısından yapılan tezlerin enstitülere göre dağılımına baktığımızda sonuç olarak Türkçe eğitimi üzerine yayımlanan 88 tezin 56'sının Eğitim Bilimleri Enstitüsünde, 32'si ise Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapıldığı tespit edilmiştir. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne sahip olmayan üniversitelerde, eğitim fakültesi anabilim dallarına ait çalışmalar, geniş bir alana hitap ettiği düşünülen Sosyal Bilimler enstitüsünün çatısı altında birleşmiştir. Dolayısıyla değerleri eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde yapılan 32 tezin Sosyal Bilimler enstitüsünde yayımlanmış olmasının sebebi, ilgili üniversitelerde eğitim

bilimler enstitüsünün bulunmamasından kaynaklıdır. Sonuç olarak baktığımızda değerler eğitimi ilgili Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılan çalışmaların da eğitim ve öğretime ait bir unsur olduğu ortaya çıkmaktadır. Değer eğitimi konusuna duyulan ilgi ve ihtiyaç gittikçe artmaktadır. Bu nedenle değerler eğitimi ile ilgili çalışmalarda enstitü farkı gözetmeksizin araştırmaların hızla yapılması eğitim öğretim açısından önem arz etmektedir. Eğitim danışmanları ve eğitimciler bugünün çocuklarını topluma daha yararlı hale getirmek için büyük bir uğraş içine girmişlerdir.

Değerler eğitimiyle ilgili tezlerin tez türlerine göre dağılımına baktığımızda değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine yayımlanan tezlerin 85'i yüksek lisans, 3'ü ise doktora tezidir. Sonuç olarak, yüksek lisans tezi türünden çalışmaların kısmen yeterli olduğu söylenebilir. Türkçe öğretiminde değer eğitimi üzerine yeterli sayıda doktora tezi yapılmamış olması Türkçe dersi için önemli bir eksikliklerdir. Çünkü Türkçe dersleri öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmenin yanında milli, manevi ve evrensel değerlerin öğretilebileceği temel derslerdendir. Doktora türündeki tezlerin sadece bir üniversitede yapılmış olması ise konunun diğer üniversiteler tarafından önem arz etmediği sonucunu vermektedir. Fakat son yıllarda değerler eğitimi üzerinde sıkça durulmakta ve bu alandaki çalışmalara önem verilmekte olduğu söylenebilir. Ayrıca doktora düzeyinde Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılan çalışmalar, diğer üniversitelere de örnek teşkil edecek, konuya ışık tutacak bir kaynakça niteliğinde olacaktır. Türkçe değerler eğitimi üzerine doktora tezlerinin yapılmaya başlanmasıyla birlikte bu alana ilginin yoğunlaşacağını söyleyebiliriz. Bu çalışmaların doktora tez çalışması düzeyinde de yapılması değer eğitimine verilen önemin anlaşılması açısından önemli olacaktır. Genel olarak Türkçe eğitimi alanında değerler eğitimi üzerinde yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu söylemek mümkündür. Bu durumun, değer eğitiminin Sosyal Bilimler eğitimi alanına sınırlanmış bir alan olduğu yönündeki yanlış algıdan dolayı oluştuğu söylenebilir. Oysaki Türkçe Öğretimi alanında, metinler aracılığı ile dil eğitimi verilirken, değer eğitiminin de verilmesinin gerekli ve önemli olduğu söylenebilir. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitimi alanında özellikle son yıllarda lisansüstü tez çalışmaları üzerinde önemle durulması ve nitelikli akademik çalışmaların da artması gerekmektedir. Kardaş ve Cemal (2017) da Türkçe öğretiminde değer eğitimi adlı çalışmasında 73 akademik tez bulgusuna ulaşmış, doktora düzeyinde ise hiçbir tez çalışmasının yapılmadığını belirtmiştir. Doktora

seviyesinde hiçbir tez çalışmasının yapılmamış olmasını ise değer eğitiminin sadece Sosyal Bilgiler eğitimi alanına ait bir alan olarak algılanmasından kaynaklandığını belirtmiştir. Aynı zamanda milli ve manevi değerleri kazandırmada başta Türkçe dersi olmak üzere tüm derslerin asıl uğraşı alanının değer eğitimi olması gerektiğini belirtmiştir. Kardaş ve Cemal (2017) tarafından yapılan çalışmada Türkçe eğitiminde değer öğretimi ile ilgili doktora tezine rastlamamasına rağmen bu çalışmada 2015 ve 2017 yıllarına ait değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde 2 adet doktora tezine rastlanmıştır. Bu durumun anahtar kelimeler ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Kardaş ve Cemal (2017) tarafından yapılan araştırmada Türkçe öğretimi anahtar kelime olarak kullanılırken, bu çalışmada Türkçe eğitimi anahtar kelime olarak kullanılmıştır.

Türkçe öğretiminde metinler aracılığı ile verilen dil eğitiminin yanında değer eğitiminin de verilmesi zaruridir. Türkçe eğitimi alanında son yıllarda akademik çalışmalarda değer eğitimi üzerine titizlikle durulması ve her geçen gün nitelikli çalışmaların artması gerekmektedir. Değer eğitiminin öneminin daha anlaşılır olması açısından bu akademik çalışmaların sadece lisansüstü tez çalışmaları ve makalelerle sınırlı kalmamalı, doktora düzeyinde tez çalışmalarının da buna paralel olarak artması gerekmektedir.

Değerler eğitimiyle ilgili tezlerin konulara göre dağılımı nasıldır? alt problemimizin sonucuna baktığımızda, Türkçe eğitimi üzerine yapılan tezlerin en çok 'Bir edebi eserde yer alan değerlerin belirlenmesi' konusunda 75 tez yapıldığı tespit edilmiştir. Türkçe dersinde değerler eğitimi çeşitli metinler aracılığıyla verilmektedir. Türkçe derslerinde öğrencilerin konuşma, yazma, okuma ve dinleme becerileri edebi eserler aracılığıyla geliştirilmesi hedeflenmekte ve değerler edebi metinler ile öğrencilere aktarılmaktadır. Türkçe dersinde değerler eğitimi çeşitli metinler aracılığıyla verilmektedir. Türkçe derslerinde öğrencilerin konuşma, yazma, okuma ve dinleme becerileri edebi eserler aracılığıyla geliştirilmesi hedeflenmekte ve değerler edebi metinler ile öğrencilere aktarılmaktadır. Edebi metinlerde toplumun duyuş, düşünüş ve estetik zevki yansıtılmaktadır. Türkçe dersinde Türk edebiyatından önemli ve seçilmiş eserlerinden olan metinlere yer verilmelidir. Bu metinler Türk'ün hayata bakışında öğrenciye yol göstericidir (Özbay, 2011).

Edebi eserlerde yer alan değerlerin belirlenmesi alanında yapılan akademik çalışmaların Türkçe öğretimi alanına katkısı göz önüne alındığında işlenecek metinlerdeki değerlerin önceden belirlenmesi dolayısıyla Türkçe ders kitaplarına metin seçimi yapılırken bir kaynak olarak kullanılabilmesidir. Dolayısıyla bu konu çalışmaların yoğunlaşması Türkçe dersi değerler eğitimi aktarımı açısından olumlu sayılabilecek bir tutumdur. Türkçe dersi kültürel değerlerin aktarımında edebi metinleri kullanmaktadır. Geçmişten bu güne edebi metinler aracılığı ile bağ kurulmaktadır. Türkçe dersi kitaplarına metinlerin seçiminde kültürel değerlerimizin aktarımı önemli yer tutmaktadır. Dolayısıyla değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde yapılan çalışmalarda edebi eserlerin incelenmesi bu alan için önemli sayılabilecek bir faktördür. Araştırmacıların edebi eser konusu üzerinde yeterince durdukları görülmektedir. Fakat çalışmaların yeterli düzeyde olduğu söylenemeyebilir. Türk edebiyatında önemli sayılabilecek birçok metin incelenmeyi beklemektedir. Bu alanda araştırmaların hız kesmeden yapılması önemli sayılmaktadır. Kahya (2018) “Ortaokul ders kitaplarındaki etkinliklerin değerler eğitimi bakımından incelenmesi” adlı tezinde edebi eserlerle değer aktarımının önemini şu şekilde belirtmiştir:

“ Öğrenciler çocuk edebiyatı eserleriyle ilk olarak okulda karşılaşır. Ana dili öğretimi çocuğun duygu ve düşünceleri aktarabilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Çocuk edebiyatı eserleri bireylerin toplumsallaşmasına katkı sağlayan etmenlerdendir. Öğrenciler çocuk edebiyatı metinleri sayesinde henüz hayatta karşılaşmadıkları birçok duruma karşı hazırlık yapmış olurlar. Okullarda işlenen metinler seçilirken, değer öğretimi açısından titiz davranılması gerekmektedir. Çünkü ders kitaplarında işlenen metinler edebiyatla insan arasında bir aracılık işlevi sağlar. Bu yüzden seçilen kitaplar değer eğitimi açısından zengin bir içeriğe sahip ve çocuğu eğlenirken öğreten durumunda olmalıdır.”

Türkçe eğitimi; ders, program, kitap, materyaller ve disiplinler arası olması sebebiyle öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimine katkı sağlamaktadır. Bütüncül bir bakış açısı ile Türkçe eğitiminde kullanılan her kanal değerler eğitimine hizmet etmektedir. Fakat görüldüğü üzere Türkçe eğitimi ve değerler eğitimi ilişkisi üzerine yapılan çalışmaların birkaç alanda yoğunlaştığı görülmektedir. Drama, oyun, müzik, beden, görsel okuma ve yazma gibi becerilere ait yöntem-tekniklere, öğretim

materyallerine ve Türkçe eğitiminde yer alan dinleme, konuşma, okuma ve yazma öğrenme alanlarına yönelik değerler eğitimi araştırmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Konuya dair yazılan eserlerde “Çocuk tiyatro oyunlarında değerler eğitimi” yer alan değerlerin belirlenmesi konusu ise en az yapılan tez olmuştur. Bu konuda sadece bir tez bulunmaktadır. Batur ve Şaşmaz (2018) çalışmasında 2016-2017 Devlet Tiyatrolarında oynanan çocuk tiyatro oyunlarının değerler bakımından zengin bir içeriğe sahip olduğunu, Türkçe öğretimi ve değerler eğitimi bakımından faydalanılabilecek kaynak olduğunu belirtmiştir. Bu alanda çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Değerler eğitimi aktarımı açısından tiyatro eserlerinin önemli rolü olabilir. Bu alanda çalışmaların az olmasının altında okullarda tiyatro eğitiminin yeterince verilmediği, özellikle Türkçe öğretmenlerinin çocuk tiyatrosu eserlerini yeterince etkin bir şekilde kullanmadığı ve çocuklara tiyatroyu sevdirecek etkinliklerin yapılmadığı düşünülmektedir. Çünkü tiyatro öğretiminin bilgiden daha çok yeteneğe dayalı bir alan olduğu düşünülmektedir. Oysaki her Türkçe öğretmenin öğrencilere tiyatro öğretisi kazandırabilmesi gerekmektedir. Çünkü öğrencilere davranış kazandırmada oyunun önemi büyüktür. Bir metinle verilemeyen kazanımı oyunla verebilmek mümkündür. Fakat bir öğretmen açısından tiyatro çalıştırmak hem zaman hem de uğraşı bakımından zor bir durumdur. Okullarda bu tarz etkinliklere ders dışı egzersiz planı ile haftalık 6 saat ek ders ücreti ödenmektedir. Bu ders ücreti öğretmeni tatmin etmemektedir. Ayrıca tiyatro çalıştıran öğretmenlerimize gösteri esnasında kullanabilecekleri kıyafet ve diğer materyallerin tedarik edilmesinde okul idaresinin bir katkısı olmamaktadır. Bu durum da tiyatro çalıştıran öğretmenlerimizi bir daha bu alanda faaliyet göstermemeye itmektedir. Okulların da ekonomik durumları ortadadır. Zaruri ihtiyaçlar dışında harcama yapmamaya özen gösterirler. Eğitim öğretimde ön plana çıkan ülkelerin sistemlerine bakıldığında çocuklara oyunla eğitim verilmektedir. Buradaki oyun tamamen eğitime dayalı ve çocuğun dünyasına hitap eden tiyatrodur. Bizim eğitim sistemimizin anladığı oyun ise çocuğun sadece ‘sek sek’ gibi bedensel hareketlerini kontrol eden oyun sistemidir. Oysaki batılı okullardaki oyun sistemi tamamen çocuğun beden dilini ve düşündüklerini aktarabilmesine dayanan çocuk tiyatrosudur. Eğitim sistemimizde tiyatroya önem verilmesi gerekmektedir.

Değerler eğitimiyle ilgili tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır? Alt probleminin sonuçlarına baktığımızda YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde yapılan

taramada ulaşılan değerler eğitimi açısından Türkçe eğitimi üzerine yapılan nicel yöntem kullanılan teze rastlanamamıştır. Araştırmanın rneklemine oluşturan 88 tezden 13'ünün yöntemi belirtilmemiştir. Değerler eğitimi en kullanışlı araştırma yönteminin nitel araştırma yöntemi olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Öte yandan Tablo 6'ya göre, bir edebi eserin incelenmesi ve belli bir zümrenin görüşleri konularını kapsayan 13 tezin yöntemi belirtilmemiştir. Bunun sebebini konuyla bağlantılı olarak seçilen yöntemin nitel araştırma olduğunun anlaşılması ve belirtilmesine gerek duyulmaması olduğu düşünülmektedir. Fakat lisansüstü tez yazım kurallarının uygulanması ve ortak bir lisansüstü tez veri tabanı anlayışının oluşturulması için yapılan çalışmalarda araştırma yönteminin belirtilmesi gerektiği düşünülmektedir. 13 tezin araştırma yönteminin belirtilmemesi bilimsel araştırmaların anlaşılması açısından büyük bir eksiklik olarak görülebilir. Bilimsel çalışmalarda konunun özelliği ve araştırmacının ilgisi yöntemi belirler. Yöntem kısmında anket, gözlem, mülakat, istatistiki veriler, deney gibi tekniklerden yararlanılabilir. Nitel araştırmalar genellikle gözlem, görüşme, odak grup görüşmesi ve doküman analizi yöntemlerini temele alır. Bu araştırmalarda hem verilerin geçerli olabilmesi hem de elde edilen sonuçların güvenirliği önemli olduğu için, araştırmacı belirlediği konuya ve hedef kitlesine göre birden fazla yöntemi kullanabilir (Yıldırım ve şimşek, 2008). Nitel araştırmalar bireylerin deneyimleri, algıları ve sahip oldukları görüşleri gibi öznel verilerle meşgul olur. Bu nedenle bir olayı ya da olguyu tasvir etmeye çalışır (Saruhan ve zdemirci, 2011).

Nitel araştırma yöntemleri; kaynak tarama, gözlem, görüşme vb. gibi teknikleri barındırmaktadır. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde yapılan lisansüstü tezlerin belirlenen kaynak (eser, program, ders kitabı) taraması üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Tarama tekniğini merkeze alan konularda, veri toplama süreci ve veri analizi için uygun yöntemin nitel araştırma yöntemi olduğu söylenebilir. Dolayısıyla ilgili kaynaklarda değer araştırması yapan araştırmacıların nitel araştırma yöntemini kullandıkları görülmektedir.

Değerler eğitimiyle ilgili tezlerin araştırma modellerine göre dağılımı nasıldır? Alt probleminin sonucu olarak araştırmanın örneklemine oluşturan ve nitel yöntem kullanılan 73 tezde belirtilen araştırma model/tekniğini belirtmiştir. Nitel yöntem kullanılan tezlerin 10'unda model veya teknik açıklanmamıştır. Tezlerin 24'nde

doküman incelemesi, 20'sinde tarama kullanıldığı belirtilmiştir. Tezlerin 1'inde literatür taraması, 1'inde içerik analizi ve literatür taraması ile tasarlandığı belirlenmiştir. Literatürde nitel araştırmalarda kullanılan yöntem ve tekniklerin isimleri farklı yer almaktadır. Bu yüzden Tablo – 7'de görülen alt başlıkların hepsi doküman inceleme yöntemine karşılık gelmektedir. Araştırmacı, araştırmasına uygun veri toplama araçlarını belirledikten sonra verileri toplamaya başlar. Nitel araştırmalarda görüşme süreciyle beraber gözlem ve doküman inceleme gibi yöntemleri kullanır. Katılımcıya açık ve net soruları yöneltir. Katılımcının cevapları gözlem ve doküman inceleme yöntemi kullanarak doğrular. Elde edilen bulguların geçerliliği ve güvenilirliği birden çok veri toplama yönteminin kullanılmasıyla sağlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Özdemir'in (2010) da belirttiği gibi; nitel araştırmalarda belirlenen yöntem ve teknikleri sınıflandırmaya çalışmak araştırmacının temel kurallarına aykırıdır. Nitel araştırmada nitel veri analizinde araştırmacı kendi dilini yaratmaya çalışır. Bu gayret sosyal bilimlerin kendine özgü bir duruş sergileyebilmesi için önemlidir. Yapılan akademik araştırmalarda; araştırmada elde edilen verilerden yola çıkarak genellemeye ulaşmak önemlidir. Zamana ve duruma göre değişiklik gösterebilen sosyal çalışmalar için, genellemeye tabii olan örnekleme bulmak mümkün olmayabilir. Bu yüzden de araştırma sonuçlarını genellemek güçtür. Dolayısıyla nitel araştırma yöntemlerinde doküman incelemesinin farklı isimlerle karşımıza çıktığını görmekteyiz. Alan yazında araştırma yöntemlerine dair ortak bir anlayışın oluşturulması bu karışıklığı gidermeyi sağlayabilir.

Değerler Eğitimi ile ilgili Türkçe Eğitimi Açısından Yapılan Tezlerin Alanlarına Göre Dağılımına bakıldığında değerler eğitiminin eğitim ve öğretimin bir parçası olduğu görülmektedir. Değerler eğitimi, eğitimin ana başlıklarından biri olduğu söylenebilir. Türkçe eğitiminde yapılan tezler alan açısından incelendiğinde tezlerin doğrudan eğitim odaklı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla değerler eğitiminin eğitim fakültelerinde, lisede, ortaokulda bir öğretim dersi planı olarak yapılarak verilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Eğitim öğretimde, Türkçe Dersi Öğretim Programında değerler eğitimine verilen önem son yıllarda artmıştır. Anaokulundan üniversiteye kadar eğitim öğretim sürecinde değerler eğitimi sadece Türkçe dersi değil, diğer derslerde de verilmesi gereken önemli bir unsur haline gelmiştir.

7. ÖNERİLER

1. Değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde doktora düzeyinde çalışmaların yapılması bu alandaki araştırmacılara yol gösterici olacaktır.
2. Alan yazında araştırma yöntemlerine dair ortak bir anlayışın oluşturulması araştırma yöntemlerindeki karışıklığı giderebilir.
3. Türkçe eğitimi alanında; yüksek lisans tezi, doktora tezi, makale ve kitap türünden daha fazla çalışma yapma yoluna gidilmesi için araştırmacılar teşvik edilmeli ve yapılan çalışmalar desteklenmelidir

KAYNAKÇA

Akyol, Ş. (2010). *6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan sevgi temasının değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çanakkale.

Aydın, M.Z. ve Gürler, Ş.A. (2014). *Okulda Değerler Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Aydın, M. (2011). Değerler İşlevleri ve Ahlak. *Eğitime Bakış Dergisi*, 19, 39-45.

Bobaroğlu, M. (2002). *Aydınlanma Sorunu ve Değerler*. İstanbul: Ayna Yayınları.

Batur, Z. ve Şaşmaz, E. (2018). Devlet tiyatrolarında oynanan çocuk tiyatro oyunlarında değer eğitimi ve bu oyunların Türkçe öğretimine katkısı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2518-2550.

Bolay, S.H. (2007) *Aşkın Değerler Buhranı, Değerler ve Eğitimi Sempozyumu Ed. (R. Kaymakcan vd.)*. İstanbul: Dem Yayınları.

Çalışkan, A. (2016) *İlköğretim 100 temel eser içerisinde yer alan dünya edebiyatına ait eserlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.

Çalışkur, A. ve Aslan E.A. (2013) Rokeach Değerler Envanteri Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 16(29).

Çınar, A. (2013). *Değerler felsefesi ve psikolojisi* Bursa: Emin Yayınları.

Demirel, Ö. (2008). *Türkçe Ders Kitaplarının İncelenmesi. S. Topbaş (Ed.), Türkçe Öğretimi İçinde* (147-156) Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Demirtaş, T. (2012) *Değerler eğitiminde edebî ürünlerden yararlanma: Nasreddin Hoca fıkraları*, Yüksek Lisans, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya.

Demiryürek, G. (2015) *Çağdaş çocuk şiirinde değerler eğitimi (1980'den günümüze)*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.

Derse, G.E. (2019). *6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi ve öğretmen görüşleri bağlamında değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Van.

Dilmaç, B.(2014). *Değerler ve değerler psikolojisi* (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Doğan, İ. (2004). Türk eğitim sisteminde değer sorunu, *Değerler ve Eğitimi Uluslar Arası Sempozyum*, 26-28 Kasım. İstanbul, 30.

Doğan, B. ve Gülüşen A. (2011) Türkçe ders kitaplarındaki (6-8) metinlerin değerler bakımından incelenmesi, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 75-102.

Diker Coşkun, Y. (2017). Öğretim programları arka plan raporu. Eğitim İzleme Raporu 2016-2017, egitimreformugirisimi.org.

Erdem, A. R. (2003). Üniversite kültüründe önemli bir unsur: Değerler. *Değerler Eğitim Dergisi*. 1(4). 55-72.

Esen, Ş. (2016). *Memduh Şevket Esendal'ın hikâyelerinin söz varlığı ve değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

Girmen, P. (2013). Türkçe Eğitiminde Atasözleri ve Değer Eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 117-142.

Günay, S. (2019). *Mevlana İdris Zengin'in eserlerinde değerler eğitimi*, Yüksek Lisans, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.

Güner, B. (2019). *Türkçe eğitimi açısından Nurettin Topçu'nun eserlerinde değer eğitimi unsurları*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırıkkale.

Güngör, E. (1998). *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Güven, A.Z. (2014) Türk efsanelerinin değerler eğitimi bakımından incelenmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 225-246.

İdi Tulumcu F. ve Tulumcu F. M. (2015). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Programlarında Yer Alan Değerler, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 535 – 560.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel Psikoloji – Kültür Bağlamında İnsan ve Aile*, 2. Baskı, İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kahya, A. (2018). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin değerler eğitimi bakımından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.

Kale, N. (2007). *Nasıl bir değerler eğitimi? Eğitim ve Değerler. Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.

Kantar, Ş. (2014). *İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde 100 Temel Eser Yoluyla Değerler Eğitimi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.

Karacaoğlu, H. (2018). *Dijital hikâyelerin Türkçe dersi değerler eğitimine yönelik etkisinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kayseri.

Karatay, H. (2007). Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475.

Kardaş, M. N. (2015a). Orhun Abidelerinin Türkçe Öğretiminde Değer Aktarımı Açısından Önemi II: Kül Tigin Abidesi, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Hüseyin Hüsnü Tekışık Özel Sayısı 1, 133-149.

Kardaş, M. N. (2015b). Orhun Abidelerinin Türkçe Öğretiminde Değer Aktarımı Bakımından Önemi III: Bilge Kağan Abidesi, *Türk & İslam Dünyası Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 55-70.

Kardaş, M. N. ve Cemal, S. (2017). Değerler eğitimi ve Türkçe öğretiminde değer eğitimi üzerine yapılan araştırmalara ilişkin kaynakça denemesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16), 383-412.

Kaya, M. (2012). *Emine İşınsu'nun Romanlarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.

Kılıç, B.S. ve Yılmaz, O (2018). Fakir Bayburt'un masallarında değer eğitimi ve masalların Türkçe eğitimine katkısı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi* 7(2), 1104-1125.

Kılınç A. ve Akyol Ş. (2009). İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Sevgi Temasının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi, *TheFirst International Congress Of EducationalResearch*, 1-3 May, Çanakkale.

Kızılcelik, A. ve Erjem, Y. (1994) *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü* Ankara. Atilla Kitabevi.

Kuçuradi, İ. (2010). *İnsan ve Değerleri*, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.

Kudryaşov, G. (2002). *Türkiye ve Rusya federasyonu gençlerinin sosyal değer anlayışlarının karşılaştırılması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kuşdil, E.ve Kağıtçıbaşı Ç. (2000). Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve schwartz değer kuramı, *Türk Psikoloji Dergisi*, 15 (45), s. 59-76.

Mehmedoğlu, Y. ve Mehmedoğlu A. (2006). *Küreselleşme, ahlak ve değerler*, İstanbul: Litera Yayıncılık

MEB. (2005). İlköğretim sosyal bilgiler dersi (6-7.sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

MEB. (2006). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. sınıflar). Ankara: MEB Yayınları.

MEB. (2018). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5, 6, 7, 8. sınıflar). Ankara: MEB Yayınları.

MEB. (2019) Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5, 6, 7, 8. sınıflar). Ankara: MEB Yayınları.MEB. (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf>.

Oktay, A. S. (2007). İslam düşüncesinde ahlaki değerler ve bunların global ahlaka etkileri. *Recep Kaymakcan ve diğerleri (Ed.), Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*, 131-143.

Okur, A. (2010). *Türkçe ders kitabı çözümleneleri*. Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin türsel özellikleri. Ülper, H. (editör). 115-140. Ankara: Pegem Yayınları.

Oran, G. (2015). Yalvaç Ural'ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.

Özbay M. ve Karakuş Tayşi E. (2011). Dede Korkut Hikâyelerinin Türkçe öğretimi ve değer aktarımı açısından önemi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 21-31.

Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 217-240.

Öztürk, Z. (2005). On beşinci yüzyıl şairlerinden Akşemsettinzade Hamdullah Hamdi'nin Yusuf ve Zeliha mesnevisinde işlenen değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3 (10), 41-72.

Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.

Özsoy, S. (2007). Değerlere dayalı bir ortam yaratmak eşittir daha iyi bir dünya yaratmak, *İlk Öğretmen Dergisi*, 14, 30-34.

Sallabaş, M.E. (2012) Ömer Seyfettin Hikâyelerinin Türkçe Öğretiminde Değer Aktarımı Bakımından İncelenmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 59-68.

Saruhan, G. C. ve Özdemirci, A. (2011). *Bilim, Felsefe ve Metodoloji*. (2. Baskı). İstanbul. Beta Yayıncılık.

Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: theory and empirical tests in 20 countries, M. Zanna (Ed.), *advances in experimental social psychology* in (25, 1-65). New York Academic Press. New York.

Susar, A. (2015). *Dede Korkut hikâyelerinde değerler eğitimi*, Yüksek Lisans, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Susar Kırmızı, F. (2014). 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinlerinde Yer Alan Değerler, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12 (27), 217-259.

Şen, Ş. (1997). Demokratik değerlerin benimsenmesinde eğitimin rolü, *Yeni Türkiye*, 17, s. 599.

Şen, Ü. (2008). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletmediği değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 763.

Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York, Free Press.

Ryan, K. ve Bohlin, K. (1999). *Building character in schools*, California: Jossey-BassInc.

Tahiroğlu, M. (2011). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olma değerlerinin öğretimi ve değerlere ilişkin öğrenci tutumlarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Tekşan, K. (2012). Türkçe Dersi Değerler Eğitiminde Kutadgu Bilig'in Kullanımı, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 13(3), 1-17

Tezcan, M. (1974). *Türklerle ilgili stereotipler (kalıp yargılar) ve Türk değerleri üzerine bir deneme*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Torun, F. (2019) *Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.

Turan, S. ve Aktan, D (2008). Okul hayatında var olan ve var olması düşünülen sosyal değerler, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), s.227-259.

Türk Dil Kurumu, (2005). *Türkçe Sözlük* (10. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.

Türkben, T. (2019). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlettiği Değerler Açısından İncelenmesi, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 508-526.

Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2012). *Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi..

Yıldırım, K. (2009). Values education experiences of turkish class teachers: a phenomonological approach, *Eurasian Journal of Educational Research*, 35, 165-184.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. (6.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

EKLER

ARAŞTIRMAYA KONU ALINAN TEZLER (EK – 1)

ASLAN, F. (2019) *Ahmed Mürşidî Efendî'nin Pendnâmesindeki değer eğitimi unsurlarının incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ağrı.

ABACI, E. (2018). *Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi / An analysis of Behiç Ak's children's books in terms of values education*, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Zonguldak.

AÇIKEL, F. (2018). *Yunus Emre'nin eserlerinde değerler eğitimi unsurları*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırıkkale.

AKAY, İ. (2019). *Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın çocuk romanlarının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya.

AKBALIK, H. (2015). *Değerler eğitimi bağlamında Hacı Bektaş-ı Veli'nin eserlerinde yer alan eğitsel unsurlar*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.

AKPINAR, A. (2015). *Yağmur dergisindeki hikâyelerde değerler eğitimi: 2004-2014*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çanakkale.

AKTÜRK, F.G.(2012). *Çocukta değerler eğitimi açısından Üzeyir Gündüz'ün eserleri*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar.

AKYOL, Ş. (2010). *İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan sevgi temasının değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çanakkale.

ASLAN, A. (2016). *Áşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerindeki değer eğitimi unsurlarının incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ağrı.

ATALAY, D.Y. (2013). *2012-2013 öğretim yılı ilköğretim 6.sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan sevgi ve duygular temalarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Manisa.

AYDIN, E. (2019). *Değerler eğitimi açısından Atabetü'l Hakâyık'ın incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.

BAŞAR, R. (2019). *Behiç Ak'ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kütahya.

BAŞOL, N. (2016). *Osmanlı Dönemi kadın divan şairlerinden Mihri Hatun Divanı'nın söz varlığı unsurları ve değerler eğitimi bağlamında incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

BİÇER, S. (2013). *Değerler eğitimi açısından Mehmet Akif Ersoy'a ait Safahat adlı eserin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.

BULUT, S. (2011). *Atasözlerinin değerler eğitimindeki yeri*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Trabzon.

ÇALIŞKAN, A. (2016). *İlköğretim 100 temel eser içerisinde yer alan dünya edebiyatına ait eserlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.

ÇELİK, S. (2016). *Necdet Neydim'in çocuk edebiyatı eserlerinde değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.

ÇELİKTEK, F. (2019). *Nezihe Meriç'in çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

ÇIRAK, E. (2012). *Cengiz Aytmatov romanlarının değerler eğitimine katkısı*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.

DAĞ, B.H. (2018). *İslâmi dönem Anadolu Türk destanlarından "Müseyyeb-nâme, Battal-nâme, Danişmend-nâme ve Saltuk-nâme"nin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Nevşehir.

DEMİRTAŞ, T. (2012). *Değerler eğitiminde edebî ürünlerden yararlanma: Nasreddin Hoca fıkraları*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya.

DEMİRÜREK, G. (2015). *Çağdaş çocuk şiirinde değerler eğitimi (1980'den günümüze)*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.

DERSE, G.E. (2019). *6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi ve öğretmen görüşleri bağlamında değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Van.

DOĞAN, E. (2018). *Metin dışı okumalarda Yürekdede ile Padişah kitabından değerler eğitimi bağlamında yararlanma*, Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Tokat.

DOĞAN, Z.B. (2017). *Seyrânî'nin şiirlerinin değerler eğitimi açısından ortaokul Türkçe ders kitaplarına alınabilirliği bakımından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Elazığ.

DUMAN, M. (2019). *Değerler eğitimi ve söz varlığı açısından Bektaşî fıkraları*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

EMEK, M. (2010). *Yenileşme dönemi Türk edebiyatında öğretmen konulu hikâyelerde değer eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

EMER, A.M. (2014). *İlkokullarda değer eğitiminin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

EMİRHAN, T. (2016). *Değerler eğitimi bağlamında Yavuz Bahadıroğlu'nun çocuk romanları*, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Samsun.

EMİRİ, E. (2014). *Gülsüm Cengiz'in eserlerine değerler eğitimi açısından bir yaklaşım*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Van.

ERCAN, A.N. (2014). *Etfal Gazetesinin metin ve değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.

EROL, E.E. (2014). *Tarık Buğra'nun hikâyelerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Van.

ESEN, Ş. (2016). *Memduh Şevket Esendal'ın hikâyelerinin söz varlığı ve değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

GEREKTEN, H. (2018). *5. sınıf Türkçe ders kitabındaki atasözlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.

GÖKÇE, B. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değer eğitimi ve öykülerin Türkçeye katkısı*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya.

GÜLER, M.İ. (2015). *Değerler eğitimi açısından Lutfiyye-i Vehbî*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.

GÜNAY, S. (2019). *Mevlana İdris Zengin'in eserlerinde değerler eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Giresun.

GÜNER, B. (2019). *Türkçe eğitimi açısından Nurettin Topçu'nun eserlerinde değer eğitimi unsurları*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırıkkale.

KAÇMAZ, G. (2018). *Cahit Zarifoğlu'nun masallarının değerler eğitimi ve söz varlığı açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

KAHYA, A. (2018). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin değerler eğitimi bakımından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.

KALAÇA, H. (2013). *Türk atasözleriyle değerler eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

KALYON, B. (2015). *Prences Kadriye Hüseyin'in Mehâsin-i Hayât adlı eserinin değerler eğitimi açısından incelenmesi ve eserin bugünkü harflere aktarılması*, Yüksek Lisans Tezi, Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

KARACAOĞLU, H. (2018). *Dijital hikâyelerin Türkçe dersi değerler eğitimine yönelik etkisinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kayseri.

KARAMAN, M. (2019). *Yücel Feyzioğlu'nun eserlerinin Türkçe eğitimi ve değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Giresun.

KARUL, Ü. (2018). *Hibetü'l Hakayık'ın Necip Asım Neşri ve eserde verilen değerler eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.

KASAP, N. (2019). *Bekir Yıldız'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

KATI, Y. (2015). *Yavuz Bahadıroğlu'nun çocuk hikâyelerinde değerler eğitimi ve söz varlığı*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

KAVAKLI, T. (2019). *Mavisel Yener'in masal kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarhisar.

KAYA, M. (2012). *Emine Işınsoy'un romanlarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.

KAYNAK, L. (2012). *Değerler eğitimi bağlamında Sevinç Çokum'un hikayelerinin analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Antalya.

KILIÇ, Ş. (2019). *Renad Muhammedi'nin sırat köprüsü Sultan Galiyev romanının değerler eğitimi bağlamında analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.

KUMBASAR, E. (2011). *Muzaffer İzgü'nün romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Trabzon.

KURU, H. (2016). *Ayşe Yamaç'ın çocuk romanlarının değerler eğitimi ve dil zenginliği açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.

MEHDİYEVA, G. (2016). *Mehmet Emin Yurdakul'un şiirlerinde değerler eğitimi üzerine bir inceleme*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.

MEMİŐ, Y.S. (2013). *Âşık Şeref TaŐhova'dan derlenen halk hikâyelerinde değerler eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.

MEMİŐOđLU, S. (2019). *Türkçe öğretiminde değerler eğitimi bağlamında Refik Halid Karay'ın hikâyelerinin analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

MOğUL, S. (2012). *Mehmet Akif Ersoy'un Safahat isimli eserinin Türkçe eğitimi ve değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kayseri.

OKUTAN, S. (2015). *Kabusname'nin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

ORAN, G. (2015). *Yalvaç Ural'ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*, Yüksek Lisans Tezi, UŞak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. UŞak.

ÖZAY, Ő. (2019). *Çocuk edebiyatı açısından Ülker Köksal'ın romanlarında değerler eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar.

ÖZCAN, E. (2017). *Türk dünyası masallarının değerler eğitiminde kullanılabilirliği*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.

ÖZCAN, E.K. (2017). *Seza Kutlar Aksoy'un eserlerinin değerler eğitimi ve dil zenginliği bağlamında incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ağrı.

ÖZDEMİR, Y. (2019). *Fehmi Gür'ün seçilmiş Şiirlerinde değerler eğitimi ve söz varlığı*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

SENEK, S. (2018). *Aytül Akal'ın masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.

SIRAKAYA, C. (2018). *Muzaffer İzgü'nün 1970-80 yılları arasında yayınladığı Yedi Öykü kitabının değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.

SÖNMEZ, H. (2011). *Reşat Ekrem Koçu'nun çocuklar için yazdığı eserlerde değer eğitimi ve Türkçe*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

SUSAR, S. (2015). *Dede Korkut hikâyelerinde değerler eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

SÜRMEİLİ, A. (2015). *Peyami Safa'nın romanlarında değerler eğitimi ve Türkçe*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

ŞAHİN, N. (2017). *Cengiz Aytmatov'un eserlerinin değerler eğitimi bağlamında incelenmesi ve ortaokul Türkçe ders kitapları için metin önerileri*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.

ŞAHİN, N.B. (2019). *Sabahattin Ali'nin eserlerinde değerler eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

ŞAŞMAZ, E. (2018). *Devlet tiyatrolarında oynanan çocuk tiyatro oyunlarında değer eğitimi ve bu oyunların Türkçe öğretimine katkısı*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.

ŞENER, A. (2019). *Osmanzâde Ahmed Tâib'in Telhîsü'n-Nesâyih'i ve değerler eğitimi üzerine önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.

TANRIKULU, M. (2015). *Ahmet Cevat Emre'nin Türkçe Kıraat kitabının değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bolu.

TAVUŞ, Z.G. (2015). *Gülten Dayıoğlu'nun hikayelerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.

TEKİNŞEN, A.B. (2019). *TRT Çocuk Dergisi'nde yer alan edebî metinlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi (1-70)*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Gaziantep.

TOPBAŞ, A. (2015). *Sema Maraşlı'nın masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.

TORUN, F. (2019). *Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.

TÜMEN, T. (2018). *Naki Tezel'in masalları ve değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

ULU, H. (2018). *Arif Nihat Asya'nın "Bir bayrak rüzgâr bekliyor" ile "Duâlar ve âminler" adlı şiir kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Elazığ.

UZUNER, N.K. (2019). *Değerler eğitiminde kullanılan araç gereç ve materyallere ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya.

YALÇIN, I. (2019). *Tarık Buğra'nın romanlarında değerler eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.

YENİAY, S. (2019). *Behiç Ak'ın hikâyelerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.

YILDIRIM, M. (2017). *Pakize Özcan'ın eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Elazığ.

YILMAZ, A. (2018). *Değerler eğitimi bağlamında Aytül Akal'ın çocuk romanları*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Nevşehir.

YILMAZ, E. (2012). *Ziya Gökalp'in şiirlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Trabzon.

YILMAZ, M.E. (2015). *Fatma Karabıyık Barbarosoğlu'nun öykülerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Van.

YÜRÜK, D. Ö. (2019). *Aşık Murat Çobanoğlu'nun on birli hece ölçüsü ile yazılan şiirlerindeki değerler eğitimi unsurlarının incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ağrı.

YÜRÜK, S.E. (2015). *Dijital öykülemeye dayalı değerler eğitiminin öğrencilerin değer kazanımı ve tutumlarına etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Elazığ.

ERİŞİME KAPALI OLAN TEZLERİN LİSTESİ (EK 2)

Aydın, E. (2019) *Değerler eğitimi açısından Atabetü'l Hakâyık'ın incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya

Özcan, K. E. (2017) *Seza Kutlar Aksoy'un eserlerinin değerler eğitimi ve dil zenginliği bağlamında incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ağrı.

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ BELİRTİLMEMİŞ TEZLERİN LİSTESİ (EK 3)

AKAY, İ. (2019). *Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın çocuk romanlarının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya.

AKPINAR, A. (2015). *Yağmur dergisindeki hikâyelerde değerler eğitimi: 2004-2014*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çanakkale.

AKTÜRK, F.G.(2012). *Çocukta değerler eğitimi açısından Üzeyir Gündüz'ün eserleri*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar.

DOĞAN, E. (2018). *Metin dışı okumalarda Yürekdede ile Padişah kitabından değerler eğitimi bağlamında yararlanma*, Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Tokat.

DOĞAN, Z.B. (2017). *Seyrânî'nin şiirlerinin değerler eğitimi açısından ortaokul Türkçe ders kitaplarına alınabilirliği bakımından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Elazığ.

EMER, A.M. (2014). *İlkokullarda değer eğitiminin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

EMİRİ, E. (2014). *Gülsüm Cengiz'in eserlerine değerler eğitimi açısından bir yaklaşım*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Van.

GÖKÇE, B. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değer eğitimi ve öykülerin Türkçeye katkısı*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya.

KAÇMAZ, G. (2018). *Cahit Zarifoğlu'nun masallarının değerler eğitimi ve söz varlığı açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

KARUL, Ü. (2018). *Hibetü'l Hakayık'ın Necip Asım Neşri ve eserinde verilen değerler eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.

ŞENER, A. (2019). *Osmanzâde Ahmed Tâib'in Telhîsü'n-Nesâyih'i ve değerler eğitimi üzerine önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.

YILDIRIM, M. (2017). *Pakize Özcan'ın eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Elazığ.

YÜRÜK, D. Ö. (2019). *Aşık Murat Çobanoğlu'nun on birli hece ölçüsü ile yazılan şiirlerindeki değerler eğitimi unsurlarının incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ağrı.

